

(Tęsinys iš 11 psl.)

gražios moterys ir elegantiški vyrai lyg plaukte plaukė pro staliuką, kelneris vaikščiojo negirdimais žingsniais, serviravo valgius ir pylė vyną. Buktrupas pagalvojo, kad visa tai panašu į filmą, rodantį aristokratus naktiniame klube. Jis jautėsi nejuokiai, nes jo kostiumas buvo gerokai padėvėtas, o apikaklė toli gražu ne balta. Paprastose smuklėje būtų daug smagiau...

Mes buvome prakeikti vargšai, mano motina mazgojo laiptus, — pasakė Malmbergas. — Ji ko nesprogo iš išdidumo, kai aš gavau darbą kontoroje. Jai buvo juk tekę mazgoti dvejus laiptus virš normos, nes aš lankiau prekybos mokyklą. Nuo jos mirties jau praėjo daug metų, ir aš nespėjau papasakoti, kad aš einu į darbą tais pačiais, jos mazgotais laiptais. Tik kiek aukščiau. Jūsų sveikata, Bukai!

Malmbergas iškilmingai pakėlė taure, ir net Bukas susižavėjo juo, nors puikiai žinojo, kad kasininkas tik mergininkas, triukšmadarys ir girtuoklis. Bet šią akimirką žiūrint į jį lengva buvo suklysti ir palaikyti jį stambiu urmo pirkliau arba direktorium: prabangiškame restorane jis elgėsi taip, lyg niekad nebūtų buvęs smuklėje.

Kelneris atnešė kavos. Malmbergas užsakė konjako ir pamėjo cigarų pardavėju. Jis atidžiai apžiūrėjo cigarus ir, nesiteiraudamas dėl kainos, išsirinko storą tamsų cigarą aukštinė banderole: dėžės dangtyje buvo pavaizduota šokanti juodaakė mergaitė su tambūru. Dėžėje buvo likę dar šeši cigarai, ir Malmbergas liepė palikti juos ant stalo. Buktrupas apstulbo, pamatęs kainą, bet Malmbergas šaltai rūkė keturių kronų cigarą, lyg tai būtų įprastas dalykas.

O cigaras neblogas, yra man tekę rūkyti ir prastesnių, — pasakė Malmbergas. — Mergūkste dangtyje velniškai graži. Iš Ispanijos arba Havanos. O juk kur kas smagiau keliauti, negu pelyti mūsų šykščių krokodilų kontoroje.

Tačiau jie turi gyvenimo iniciatyvą, — įsiterpė Buktrupas.

Taigi, ir ta iniciatyva velniškai "tauri". Karo metu jie varė prekybą su vokiečiais, bet sugebėjo nenukentėti dėl to. Jie pasiteisino, kad buvo priversti šitaip elgtis. O po karo jie ėmė pardavinėti visokio šlamšto, kurio tik pavyksta įpiršti žmonėms. Mes parduodame avalynę ir lupame kailius nuo žmonių. Avalynė — tai pats pigiausias šlamštas. Gyvenimo iniciatyva — mokėjimas išsiurbti daugiau pinigų. Kadangi Kolis ir Knapas žino, kad mūsų amžiaus žmonės nedirbs mesti darbo, tai jie moka jums, pavyzdžiui, papras

raštininkėlio algą. Ir mes, tarnautojai, už skurdžius skatikus dalyvaujame apgaulingose operacijose. Jei užsimanytumei pabėgti, pačiupęs kasą, tai nusinešum, tiesą pasakius, vogtus pinigus.

Filosofija, gryna filosofija, — pasakė Buktrupas, pagarbiai stebėdamas lengvus šviesius cigaro pelenus. — Taip jau viskas vyksta prekybiniame gyvenime: kiekvienas galvoja apie pelną ir naudą sau. Pastangos praturtėti — štai gyvenimo iniciatyva.

Malmbergas primerkė akis ir ėmė kalbėti pusbalsiu.

Pasakykite man, senasai Bukai, ar jūs žinote, kodėl aš vaishnu jus šiandien? Nežinote? Aš jum paaiškinsiu: čia atsisveikinimo vakariene, ryt manęs jau čia nebus.

Kas? Ką jūs kalbate, senasai Malmbergai? — Patikėtinio ranka virpėjo, ir pelenai byrėjo ant liemenės.

Aš pavargau, gyvendamas šuns gyvenimą. Aš nenoriu praleisti savo likusių dienų prakeiktoje kontoroje ir skursti dėl keleto skatikų. Aš neturiu šeimos, neturiu pareigų. Aš dingsiu...

Kur? — paklausė Buktrupas, neatitraukdamas akių nuo Malmbergo.

Dingsiu, ir kartu su manim dings šimtas dvidešimt tūkstančių kronų. Aš tai sakau tik jums, Bukai, nes jūs — mano draugas, ir aš noriu, kad jūs mane suprastumėte. Iš manęs buvo tyčiotasi visą gyvenimą... Man nesumokėdavo tiek, kiek aš uždirdavau... Dabar aš pats pasiimsiu tai, kas mano uždirta.

Jūs pamišote! Šimtas dvidešimt tūkstančių! — Buktrupas paspringo. — Jūs juokaujate, juk tai neįtikėtina!

Kolis ir Knapas nieko neįsmano apie knygvedybą, bet aš, aš pažįstu visas jos gudrybes! — pasakė Malmbergas, plačiai išsišiepęs. — O firmos savininkai tiek šykštūs, kad aš esu ir kasininkas ir buhalteris. Mes per paskutinius šešis mėnesius gavome daug pelno, ir abu šakalai tikri, kad pinigai įmokėti į einamąją sąskaitą. Bet jų ten nėra, nes jie — mano kišenėje.

Negali būti! — vos pajėgė ištartti Bukas, veltui stengdamasis praryti savo Adomo obuolį. — Argi galima pasiimti nepastebimai tiek pinigų?

Jei kiek išmanyti apie knygvedybą — galima. Dabar išklauskite, Bukai, aš pasitikiu jums ir viską jums papasakosiu. Ryt devintą valandą aš paskambinsiu Koliui, pakaisiu balsą, pasivadinsiu gydytoju ir pasakysiu, kad esu priverstas paguldyti vargšą Malmbergą į izoliuotą ligoninės skyrių, nes įtariu, kad jis serga difteritu. Aš paskambinsiu ir pranešiu visa tai taip pat savo šeimininkei. Visokiems mokėjimams pinigų kasoje tuo tarpu užteks, stambių išlaidų šiuo metu nenumatoma, tad galiu tikėtis, kad vis-

kas sklandžiai vyks. Izoliuotame skyriuje draudžiama lankyti ligonius, ir praeis mažiausiai dvi savaitės iki kas nors pastebės ką nors įtartina. Bet manęs čia jau nebus, ryt aš skrendu į Portugaliją; o iš ten — į Pietų Ameriką. Lik sveikas, senasai Bukai!

Aš netikiu, — pasakė Buktrupas. Jis buvo išbalęs, jo rankos virpėjo. — Jūs ir seniau pasijuokdavote iš manęs.

Malmbergas ištraukė iš kišenės piniginę ir padavė ją Buktrupui. Piniginėje buvo daug stambių banknotų.

Didesnę dalį aš išsikeičiau į dolerius, žinoma, juodo-

je biržoje. Dėkoju jums už draugiškumą, senasai Bukai. Įdomu, ar Pietų Amerikoje mergaitės tiek pat gražios, kaip šitoji dėžutės dangtyje? Išgerkime už mudviejų ilgąją pažintį ir į jūsų sveikatą, senasai Bukai. Tik niekam nepasakokite, kad šį vakarą mudu praleidome drauge!

Buktrupas ko nepaliejo konjaka bekeldamas taurelę. Mintys sukosi ratu jo galvoje. Biau rus reikalas, bet ką gi daryti?

Graži mergaičiukė! — pasakė Malmbergas, primerkęs akis.

(Bus daugiau)

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

Mes pranešame savo seniems klientams, o taip pat naujesiems, kuriems mes patarnaujame, kad mūsų firma tęsia siuntinių persiuntimą į Sovietų Sąjungą.

Mes esame įgalioti VNESPOSYLTORG tęsti siuntinių siuntimą ir mes garantuojame, kad siuntiniai bus pristatyti ir labai skubiai.

Visi mūsų skyriai turi didelį pasirinkimą siuntiniams reikmenų (audinių, odų ir t. t.) labai prielaimomis kainomis.

Visi mūsų skyriai suminėti žemiau kuo geriausiai jums patarnaus pagal kiekvieno individualius pageidavimus.

NEW YORK 3, N. Y.	39 Second Avenue	Tel. AL 4-5456
BROOKLYN 11, N. Y.	370 Union Avenue	Tel. EV 4-4952
BROOKLYN 7, N. Y.	600 Sutter Avenue	Tel. DI 5-8808
PATERSON 1, N. J.	99 Main Street	Tel. MU 4-4619
VINELAND, N. J.	West Landis Ave. (Greek Orthodox Club Bldg.)	
LAKEWOOD, N. J.	126 4th Street	Tel. FO 3-8569
NEW HAVEN, Conn.	6 Day Street	Tel. LO 2-1446
PITTSBURGH 3, Pa.	1015 East Carson St.	Tel. HU 1-2750
CLEVELAND 13, Ohio	904 Literary Road	Tel. TO 1-1068
WORCESTER, Mass.	174 Millbury Street	Tel. SW 8-2868
HAMTRAMCK, Mich.	11333 Jos. Campau	Tel. TO 7-1575
CHICAGO 22, ILL.	2222 W. Chicago Ave.	Tel. BR 8-6966
CHICAGO 8, ILL.	3212 So. Halsted St.	Tel. WA 5-2737
LOS ANGELES 22, Cal.	960 So. Atlantic Blvd.	Tel. AN 1-2994
SAN FRANCISCO, Cal.	2076 Sutter Street	Tel. FI 6-1571
NEWARK 3, N. J.	428 Springfield Ave.	Tel. BI 3-1797
PHILADELPHIA 23, Pa.	525 W. Girard Ave.	Tel. WA 2-4035
WATERBURY, Conn.	6 John Street	Tel. PL 6-6766
GRAND RAPIDS, Mich.	606 Bridge St., N. W.	Tel. CR 8-2256
DETROIT, Mich.	7300 Michigan Ave.	Tel. VI 1-5355
PASSAIC, New Jersey	176 Market Street	Tel. CR 2-6387
ATHOL, Mass.	61 Mt. Pleasant St.	Tel. CH 9-6245
BOSTON, 18, Mass.	271 Shawmut Ave.	Tel. LI 2-1767

Vineland, N. J. skyrius atidarytas tik penktadieniais, šeštadieniais ir sekmadieniais.

NAUMĖ LIŪNAITE

MIELI LIETUVIAI!

Mes, trys Lietuvos dulcros — aš, Naumė ir mano draugės Augė ir Skardė — senai ir ilgai gyvenę, bet nepasėję, buvę išvieto, ilgai ir plačiai klatoje, pastangomis Nado Rasteno, pasiekėme lietuvišką Čikagą ir viešime "Naujienose".

Mes norime atvykti į jūsų namučius ir papasakoti jums savo šurpulingus pergyvenimus senovės tremtyje. Iš mūsų sužinosite apie tals laikais esantį Bangpūčio dvarą Baltijos dugne, malonią Ravinę, geruosius Ardėnus, mūsų gimtinę — Žvyrinę, tų laikų Lietuvą ir didingas "Trijų Rožių Šventės" apeigas.

Mūsų kelionė į Jūsų namučius, buvusi \$5.00, dabar tik \$3.00. Prisiųdami ar sumokėdami "Naujienoms", 1739 So. Halsted St., Chicago 8, Ill., leisite mums atvykti ir viešėti pas jus.

Iki mielo pasimatymo,

NAUMĖ LIŪNAITE

NR. 604

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XVIII METAI

Naujienų Antroji Dalis

MILŽINO PAUNKSMĖJE

Lenkų istorinio filmo "Kryžai (Kryžiuočiai) pasižiūrėjus

"Kaip tu manai, kur baigias jo valstybė?"

Juodoji jūra kur, — kur Baltija?

Visur jo vardas skamba kaip valdovo.

Gudai, totoriai, net niauri Maskva,

Apaugus ašakom, barzda ir krūmais, —

Net Novgorodas klauso jo ir bijo!

Tai ne juokai, brotau! Net aš-patsaj,

Imperijos šventosios Romos viešpats,

Bijau nustelbtas likti jo galybės...

Iš Balio Srtugos trilogiškos istorijos kronikos "Milžino Paunksmė".

Šiomis dienomis baigėsi Crystal kino teatre, Chicagoje, rodymas iš Gomulkinės Lenkių atsiųsto Aleksandro Fordo sukurto lenkų kinematoskopinio filmo "Kryžai".

Techniškai šis milžiniškas, tris ištas valandas be pertraukos riedas filmas, yra pasididžiavimo vertas. Manau, trumpiausiam ir aiškiausiam tą filmą bus galima nusakyti vokiečių "Frankfurter Allgemeine Zeitung" žodžiais. Pastebėjus, kad lenkai šio filmo žiūri su drėgnomis akimis ir virpančiomis širdimis, laikraštis konstatuoja: "Fordas sukūrė kūrinių, pažymėtiną savo aukštą meninę kokybę, techniškai tobulą ir efektingą. Veikalas primena tokius Hollywoodo kūrinius kaip "Karašius Saliomonas", "Cezoris Neronas" ir kiti. Pusę valandos trunka kaukinių vaizdai, toli pralenkiantys "Laukinių Vakarų" sec-

nas... Kiekviena smulkmena yra atkurta su kruopščiausiu tikslumu — išpūdingos vokiečių pilys, lenkų riterių (bajorų) apskritų medžių namai, tų laikų aparatai, šarvai ir ginklai".

Filmas, kuriame dalyvavo, kaip patys lenkai skelbia, daugiau kaip 5,000 aktorių ir tūkstantis techninio bei redaktoriaus personalo ir kaštavo 35 milijonus lenkų zlotų, yra sukurtas Europoje, parenkant gamtą, miškus, raistus ir aplinkumą arčiausiai tai, kokia turėjo būti prieš pusę šimto metų tose vietose, kur didieji istoriniai įvykiai vystėsi.

Dėl filmo istorinio tikslumo oficialiame anglų kalba išleistame "Kryžiuočių" konspekte pasakyta: "Ši trijų valandų drama, paremta tikrais įvykiais prieš 550 metų, yra tikslis filmo prezentacija Henriko

(Tęsinys 2-me psl.)

Dienų Skeveldros

Po kelių savaitių vėl sukterkime į "Literatūrą ir Meną" Kuo okupuotos Lietuvos rašytojai, dailininkai ir muzikai sielojasi, kuo (oficialiai) gyvena?

Štai Nr 2, 1962 m. Senas stalinistas Ant. Venclova skelbia savo str. "Mokytojas ir rašytojas", Str. skaitytas okupuotos Lietuvos mokytojų suvažiavime. Na, ir prabyla kaip... saugumo pareigūnas:

"Teko sutikti vieną kitą jaunuolį, netgi aukštojoje mokykloje baigusį filologijos mokslus, kuris, jeigu ir domisi kuo nors, tai tik senoviniais giesmynais ar, geriausiu atveju, 19 a. ir 20 a. pradžios literatūra, o tarybinę literatūrą laiko neverto savo išdidaus dėmesio. Tai reikšnys retas, bet rolinis, kad kai kurie literatūros dėstytojai iš apsamanosios praeities vis dar nepajėgia peržengti ribos į mūsų laikus.

Zymiai įdomesnis dail. A. Savickas. Jo str. "Paveikslų apsprendžia idėjinė - meninė visuma" yra lyg revizionizmo propraša po-stalininėje naktyje. Be kita ko, rašoma:

(Amens kulto laikotarpyje) "Socialistinio realizmo kriterijumi kažkaip pasidare medžiagiškumas, teatrališkas "psichologiškumas", pompastiška tematika ir pan. Nenuostabu, kad mechaniškai sekant 19 a. kritiniu realizmu, būdavo išbraukiama visa, ką davė 20 a. pradžia, tokie kūrėjai, kaip Van Gogas, Sezanas, Gogenas, Bonaras, Metisas Vakaruose, Samuolis, Eidukevičius — Lietuvoje, ikonų tapytojai, Vrubelis — Rusijoje ir pan. Tai, be abejo, buvo socialistinio realizmo metodo kūrybinių galimybių susiaurinimas, kuris, deja, iš dalies vyksta ir dabar, kai kartais natūralistinis gamtos kopijavimas ir piešinio paspalvinimas propaguojamas kaip realizmas, o idėjinis - meninis apibendrinimas apšaukiamas formalizmu.

Štai aš gyvenu puikiame Antakalnio rajone. Dailūs, šiuolaikiniai namai čia dygsta lyg grybai po lietaus. Malonu šiame rajone pasivaikščioti rudens vakarą ar žiemą, kai lėtai sukasi sniegė. Bet jei nenori sugadinti nuotaikos — nebandyk žvilgtelėti pro kurio namo langą. Tiesiog siaubas apima! Ant vienos sienos po stiklu kabo keli "Gulbės lapai", šalia didelė įrėmintą fotografija, kitoje sienoje — šikšnio paveikslas reprodukcija ir šalia — išsiuvinėtas kilimėlis; ant stalo dirbtinės popierinės gėlės, ant lubų — ružavas popierinis "abažūras"... Ir tokio šeiminiško bute yra televizorius, žiūrimos laidos apie grožį buityje, apie parodas, dailininkus!

Lūdniausia, kad panašus vaizdas pastebimas ir daugelyje moksleivių bei studentų bendrabučių. Jiems, mūsų jaunimui, mes — dailininkai ir dailės kritikai — turime pirmoje eilėje padėti, rasti reikalingų priemonių.

"Paveikslai buvo sukurti be meninės kultūros. Tai buvo savotiški mėgėjiški spektakliai, perkelti į drobę, kur koloritui, ritmui, kompozicijai tiesiog "nebelikdavo" vietos.

Tiesa, man gali pasakyti: vis dėlto šie darbai daug kam patiko! Ir gali paklausti — kodėl?

Dėl skonio, sakoma, nesiginčijama: vienam patinka saulėtas vasaros peizažas, kitam — miglotas rudens ryštas, vienas žavisi tragiška El Greko kūryba, kitas apstulbsta prieš Muriljo madonas ir pan.

Bet yra ir kita medalio pusė — visi jie — kiek leidžia jų estetinis išsiauklėjimas — nekencia chaltūrinio, saloninio, miesčioniško "meno". Bet jeigu esi dvasia miesčionis — kas gali tau padėti? Koks čia gali būti pokalbis apie dailę?"

Dail. A. Savickas (ilgokai buvęs dailininkų sąjungos partorganizmas) išsina ginti (mūs "Skeveldrose" minėtų) jaunų dailininkų, k. a.: V. Graženo, J. Švažo, S. Veiverytės ir kt. "beieškančiųjų savo braižo". Toliau šitaip byloja:

"Žiūrovą reikia auklėti, nors tai, toli gražu, nėra toks paprastas reikalas: dailė, pa lyginti, dar silpnai jaugusi į mūsų buitį, jos poveikis darbo žmonėms, moksleiviams žymiai silpnesnis, negu, sakysim, literatūros; turi čia reikšmės ir kiti faktoriai, kaip mokykla, tradicinis literatūrinis vaizduojamojo meno supratimas ir kt.

Štai aš gyvenu puikiame Antakalnio rajone. Dailūs, šiuolaikiniai namai čia dygsta lyg grybai po lietaus. Malonu šiame rajone pasivaikščioti rudens vakarą ar žiemą, kai lėtai sukasi sniegė. Bet jei nenori sugadinti nuotaikos — nebandyk žvilgtelėti pro kurio namo langą. Tiesiog siaubas apima! Ant vienos sienos po stiklu kabo keli "Gulbės lapai", šalia didelė įrėmintą fotografija, kitoje sienoje — šikšnio paveikslas reprodukcija ir šalia — išsiuvinėtas kilimėlis; ant stalo dirbtinės popierinės gėlės, ant lubų — ružavas popierinis "abažūras"... Ir tokio šeiminiško bute yra televizorius, žiūrimos laidos apie grožį buityje, apie parodas, dailininkus!

Lūdniausia, kad panašus vaizdas pastebimas ir daugelyje moksleivių bei studentų bendrabučių. Jiems, mūsų jaunimui, mes — dailininkai ir dailės kritikai — turime pirmoje eilėje padėti, rasti reikalingų priemonių.

(Tęsinys 2-me psl.)

PIRMAJĄ LIETUVOS

(Tęsinys iš 9-to psl.)

vainikavo prieš mirtį, 1957 metais, išleistas labai turtingais atsiminimais "Vyrai Gedimino Kalne".

Redagavo knygas: "Savanoris" ir "5 pėstininkų D. L. K. Kęstučio pulkas" ir neperiodinius leidinius "Savanoriai Kūrėjai" ir "Savanoriai Kūrėjai".

Lietuvos okupacija ir antroji tremtis

1940 m. birželio 15 d. bolševikams okupavus Lietuvą, kaip savanoris kūrėjas, tuojau pat atleistas iš tarnybos ir 6 mėnesius išbuvo be darbo. Gal tikrai savo labai švelnūs, tiesiog idealus būdo dėka nebuvo įmestas kalėjimą tuojau pat, nes velionis Stasys Butkus, tur būt, per visą savo amžių neturėjo nė vieno asmeniško priešo.

Prasidėjus vokiečių invazijai į Rytus 1941 m. birželio 21 d., Stasys Butkus vėl savanorių eilėse Kauno gatvėse. Apie mėnesį laiko buvo Kultūros ir Tautinio Darbo Valdybos kanceliarijos viršininkas. Naciams likvidavus beatsikuriantį Lietuvos vyriausybę bei jos įstaigas, vėl perėjo dirbti į lietuvišką spaudą.

Bolševikams pradėdant vėl okupuoti Lietuvą, 1944 m. rugpiučio 2 d. Stasys Butkus atsiduria Vokietijoje, Berlyne. Čia įsijungia į "Lietuvio" redakcijos bendradarbių eilės, ir išgyvena Berlyne iki pat 1945 m. balandžio mėn. Karo pabaigos sulaukė Šlezvige, prie Danijos pasienio.

Visuomenininkas ir kultūrininkas

Nebūtų Stasio Butkaus pilnas gyvenimas nepabrėžus jo visuomeninius darbus. Jau pirmojoje tremtyje Rusijoje jis aktyviai reikšėsi lietuvių karių tautiniame sąjūdyje, siekusiame Lietuvos nepriklausomybės. Nepriklausomoje Lietuvoje aktyviai dirbo Savanorių Kūrėjų Sąjungoje, ilgas metas būdamas Valdybos nariu, kurį laiką Kauno skyriaus pirmininkas, Centro Valdybos pirmininkas.

Atsidūręs tremtyje Vokietijoje, visą laiką buvo aktyvus lietuvių bendruomenės narys. Jau "Tolko" lietuvių stovykloje Šlezvige, šalia redakcinio darbo stovyklos laikraštelyje "Nenuo Aidas" ir skautų neperiodiniame leidinyje "Sarūno Kelias", įsijungė į lietuvių komitetą, eidamas jame kasininko bei sekretoriaus pareigas. Perkėlus visus Šlezvigo lietuvius į Flensburgą, ir čia ėjo tas pats pareigas bendruomenės Valdyboje iki pat išvykimo Amerikon 1949 metais. Šalia bendradarbiavimo spaudoje, tremties scenai įvairiomis progomis yra sukūręs vaidinimų.

"Mirties nebijau..."

10 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, FEBRUARY 17, 1962

Šių eilučių autoriui velionį Stasį Butkų teko artimai pažinti daugiau nei 20 metų. Likimo lemta buvo kartu gyventi kurį laiką Berlyne, Fažanų gatvėje, pergyventi didįjį Berlyno amerikiečių bombardavimą 1945 m. vasario 5 d. vidudienį kartu su tužinu ar daugiau lietuvių tremtinių laikraštinių viename rūsyje, kurio metu žuvo nesuskaitomi tūkstančiai Berlyno gyventojų, jų tarpe ir lietuvių. Pagaliau kartu leisti pokario tremties dienas stovyklose Flensburge. Stasys buvo mielas ir dažnas mūsų šeimos svečias, dalindavomės trupiniais stovykloje. Su kasdininiais trūkumais grumiantis, politinei padangei niaukiantis ar audros žymes rodant — niekuomet neteko matyti Stasį praradus lygsvarą ar išsigandus. Visuomet žemaišikai šaltas, tylus, užimtas darbu, bet kartu, užtenkamai energingas visuomenės pareigoje, maloniai besišypsantis.

Amerikoje, deja, tūkstanties mylių nuotolis atskyrė mus ir tik raštu tepalaikėme ryšius. Nepavyko jo išvilioti iš Brooklyno į vidurį Amerikos, o kai vėl pasirodė "Karys", tai nustojome bet kokios vilties Stasį ištraukti iš Brooklyno, nors jis ten sunkiai siuvyklose dirbo, skurdokai gyveno... Tačiau apie tai mažiau iš jo teko patirti, daugiau iš kitų.

Tiktai maždaug prieš metus gautame ilgesniame laiškuityje Stasys Butkus pesimistiškai nuskambėjo pirmą kartą nuo mūsų bendros pažinties.

"Lietuviškoje spaudoje dažnai užtinku apie pažįstamųjų iš Lietuvos ar Vokietijos laikų mirtį", — rašė jis kaip tikta vieno bendro pažįstamo mirties atveju. "Taip ir retėja pažįstamųjų eilė. Laiškuose iš Lietuvos taip pat išgirsti tokias pat naujienas. Taip ir jauti artėjančią savąją eilę. Mirties nebijau, nes nesitikiu nieko gera savo ateityje. Dienos tik sunkės. Tai rodo ir mano sveikata. Širdis geryn neina. Dirbti negaliu, nes tuoj oro pritrūksta. Ir širdies specialistai gydytojai abejoja, ar galėsiu dirbti. Organizme nuolat prisirenka vandens, kurį tenka šalinti vaistais..."

Tai pirmas skundas, kurį teko išgirsti per visą pažinties laiką iš Stasio Butkaus. Ir tai dar neužsiminė, kaip sunku verstis iš 81 dolerio mėnesinės invalido pensijos, iš kurios turėjo pragyventi paskutinius 3 metus, neturėdamas jokių kitų santaupų. Ir ne tik pragyventi jis pats, apsimokėdamas vaistų ir daktarų sąskaitas, bet dar šelpė vaistais ir kitokiais siuntiniais savo artimuosius Lietuvoje.

Sunki liga Stasį labai nusilpino. Nusilpus širdžiai ir organizmui, nebebuvo galima duoti didesnių kiekių vaistų, o mažesni nieko nebegebėjo. Daktaras patarė vykti ligoninėn. S. Butkus vis dėsė. Pagaliau, pats jautė, kad toliau namuose sirgti nebeįmanoma, ir

Lietuvių enciklopedijos XXV t. pasirodžius

Dabar spaudoje lyg apsiprasa, kad kai pasirodo naujas Lietuvių enciklopedijos tomas, jau retai kas savas pastabas parašo. O pastebėti visada yra kas. Naujai pasirodantieji tomai vis "lietuviškesni", arčiau Lietuvos ir jos išėivijos besilaiką. Tai jau gerai. Kas svetima, — lengva aptikti, be enciklopedijų, ir kituose leidiniuose. O kas savo, tai tik pasavus, šiuo kartu ir Lietuvių enciklopedijoje.

Svetimi, politiniai ar kitais sumetimais linke mus apiešioti, daug ką savo naudai nusisavinti, mūsų praetį nuskurdinti. O dabar ir pavertytoje Lietuvoje eina tas savotiškas genocidinis mūsų tautos praeciū darbas. Lietuvių enciklopedija ateivių leidžiama. Ji rašoma laisvojo gyvenimo sąlygose, gali ir turi visa parodyti

jau buvo sutikęs pirmadienį, gruodžio 11 d. vykti ligoninėn. Deja, jam tos kelionės nebeteiko įvykdyti... Tą patį rytą žuvo bute Stasys užbaigė šios žemės vargingą kelionę... Ligos metu ypač daug pagalbos susilaukė iš kartu su juo gyvenusių amerikiečių lietuvių.

Palaidotas gruodžio 13 d. iš Maspetho lietuvių katalikų bažnyčios į šv. Karoliaus kapines. Lietuvių bendruomenė, Karinkynų Ramovės New Yorko skyrius ir artimieji su velioniu atsiveikino laidotuvių namuose gruodžio 12 d.

Taip kukliai tremtyje užbaigė savo dienas Stasys Butkus. Ak, skaudu ir liūdna širdyje, kad nebeturime savo tarpe neutilstamo spaudos darbininko, visuomenininko, kario ir kovotojo už lietuvių tautos ateitį, kuklaus savo išvaizda, bet milžino dvasioje! Tikime tik, kad velionį Stasį Butkų ir kitus veikėjus, paliekiančius kovos lauką pašaukus mirties angelui, pavadaus priaugančios kartos lietuviai Tėvynėje ir už jos ribų. Kol dar turėsime kovos lauke Stasių Butkų, kurių širdis plaks Lietuvos laisvės sopulio aidu, tol mūsų tėvynės ir lietuvių tautos ateitis bus užtikrinta!

K.a.

ti tikroje šviesoje. Štai jau turime Lietuvių enciklopedijos 25 tomą — RaRo. Tos raidės jau rodo, kad darbas eina į galą. Neabejojame, kad redaktoriam gal jau yra susirūpinę paskutiniame ar visai atskirame tome užkaišioti visas tas spragas sparageles, kas buvo laiku nepastebėta ar neapsižiūrėta.

O tokių nesuderinimų, sakysime, "kipšukų" kiekviename tome pasitaiko.

Štai L. enciklopedijos 24 tome (pusl. 250) žinutėje apie Purėnieng-Vienožinskaitę Liudą tarp kito pasakyta: "...visur skelbdama skrybų būtinybę".

Nesąmonė! Visur įj kėlė mintį apie metrikacijos įvedimo būtinybę. Metrikacija ir skrybys nėra vienas ir tas pats.

Ir nebūtų buvę daug apie ją pasakyta, jei būtų priminta, (Tęsinys 11 pusl.)

SIŪSK PINIGUS I SSSR PILNAI GARANTUOTA JOKIŲ ATSKAITYMŲ PASIRASYTOS KVITOS GAUNAMOS

Už \$10 mokama 9 rubliai. Už persiuntimą iki \$30 — \$3. Virš \$30 — 10%.

Turime Bankų Departamento leidimą ir apraūdą, bondyta \$20,000.00.

Specialistai nuo 1947.

GRAMERCY

Dept. D.

744 Broad St. Patalpa 925 Newark, New Jersey

SIUNTINIŲ SKYRIUS

118 E. 28th St. Patalpa 906. New York 16, N. Y.

N. Y. Telephone: MU 9-0598.

Atidaryta kasdien 9—5:30, Šeštadieniais 10—1. Sekmadieniais uždaryta.

AR NORITE UZSIDIRBTI EKSTRA PINIGŲ

Pilną ar dalį laiko dirbdami

Ši nauja ypatinga Ball point plunksna rašo su bet kokių skystu rašalu. Ši Ball point plunksna yra pagaminta iš specialios sintetinės medžiagos, kuri suteikia jai galimybės rašyti labai lygiai. Galima parašyti net šešias kopijas iš karto. Jūs galite, užpildę tam tikrą kortelę, gauti 6-ias plunksnas už \$10.00 arba \$3.00 perkant po vieną. Rašykite dar šiandien ir pradėkite biznį.

R a š y t i

Dept. A. F. N.

J. W. NIPPERT

Fish Creek, Wisconsin

SIUNTINIAI I LIETUVĄ

Jau dabar siųskite VELYKOMS!

DĖL GARANTUOTO PRISTATYMO KREIPKITĖS I CENTRAL PARCEL SERVICE

PAGRINDINĖ ISTAIGA:

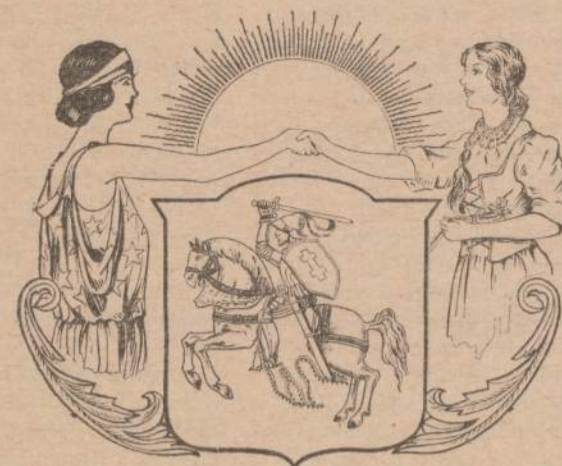
220 South State Street
Tel.: WA 2-9354

NAUJAS SKYRIUS:

2618 West 63rd Street
Tel.: WA 5-2466

Atvykite ir apžiūrėkite mūsų gausų pasirinkimą prekių dovanoms.

PER 15 METŲ PRISTATOME SIUNTINIUS I LIETUVĄ — VISADA LAIKUI

MILZINO ...

(Tęsinys iš 2-ro pusl.)

lis Rotger, Mozūrų (Mozovijos) kunigaikštienė, Kuno von Lichtenstein, vyriausiasis ordino magistras Ulrich, ir Fulques de Loreche.

Vadinasi, yra aktoriai, žonglieriai, klaunai, tik svarbiausiojo dramos herojaus nėra. Ir gerai, kad jo čia nėra. Su žiauriausia ironija didysis mūsų tautos dainius Balyš Sruoga Lenkijos istoriją nusakė dviem žodžiais "Milzino Paunksmėje". Lenkai vojevodos, vyskupai, šlėkta, kaštelionai, karaliai, karalienė, vyrai ir moterys bėgioja, riejiasi, intriguoja ir labai didelis charakterius vaidina, bet visą laiką milzino paunksmėje, Vytauto Didžiojo šešėlyje. Paties milzino scenoje nėra, bet apie jį sukasi visi liežuviai. Panašiai su filmu "Kryžiuočiai", nors Lietuva ir Vytautas yra visos Henriko Senkevičiaus 4 tomų istorinės apysakos centrinė ašis ir spiritus movens ir visa kruvinoji drama vyksta Lietuvos žemėse ir vyksta Vytauto rankos mostais, mažiukai "Kryžyacy"

filmą gamintojai neišdriso ištartį jo vardo ar jį parašyti tekste. Jie, kaip Balio Sruogos marionetės Krokuvos Vavelyje, vaidindami narsius vyrus Vakarų Lietuvos žemėse ir prie Grunvaldo tik dar kartą parodė seną žodį, kad "mądry polak po szkodzię!"

Tiesm, filme gana dažnai link sniuojami žodžiai "Litviny", "žmudziny", bet tik tokiose rolėse, kur "galingieji globėjai" lenkai su savo karaliumi Wladyslaw Jagiello turėjo juos ginti nuo nevidonų kryžiuočių skriaudų. O tie "žmudziniai" (žemaičiai) tai pavaizduoti, tur būt, antropologijos muziejuje, ir urvinius žmones nusižiūrėjus.

Be abejo, lenkai aiškinasi, kad jie laikėsi autoriaus Senkevičiaus. Tiesa, Senkevičius aprašo žemaičių karinę stovyklą ginant nuo kryžiuočių Kauną mums neįtikėtinais grubiai. Pavyzdžiui:

"Kunigaikščiai Skirgailai paskubomis sukalta kažkas panašaus į lietuvišką numą iš žemės ir netašytų rastų; žymiesiems žmonėms iš medžių galūnių nupinta kelios dešimtys šalašų (palapinių), paprastai gi kariai sėdėjo aplinkui ugnies laužus po atviru

dangumi, nuo oro permainų ir darganos apsisaugodami tiktais kailiais ir odomis, kurias dėvėjo ant savo nuogo kūno".

Bet Senkevičius ten pat nurodė ir priežastis, kad vokiečių riterių metai iš metų žiemą vasarą puldinėjami, žudomi, plėšiami, deginami ir gaudomi žemaičiai nebeturėjo nei laiko, nei galimybės kultūra rūpintis. Kad vaizdžiau parodytų, kokioje baisioje būklėje žemaičiai tada gyveno, jis pacticavo net dalį žemaičių Skundo Kostanco susirinkimui. O ką iš žemaičių padarė filmo "Kryžiuočių" autoriai? Gauja kaltūnuotų, kailiais apsimausčiusių "prieštvaninių" beždžionžmogių, kurie rija mėsa kaip plėšrūs žvėrys ir staugia kaip šakalai!

Žiūrint filmą, susidaro įspūdis, kad visas reikalas sukasi tik tarp vieno lenkų ir kryžiuočių, tik lenkų, daugiausia mozūrų žemėse (na Mazowszu) ir pakeliui į Malburgą (Marienburgą), pagaliau pakeliui į Zalgiuro laukus.

Jogailos rolei parinktas kažkoks vodevilinis aktorius, kuris iš visą laiką palapinėje poteriaujančio karaliaus turėjo padaryti narsų, net ant žirgo jojantį karo vadą. Ir nors į jo palapinę landę visokie tipai, tačiau Vytautas čia nepasirodė ir jo vardas čia nebuvo ištartas. Tiesa, kažkoks juodai apsiirengęs į ūsotą torių panašus vyriukas įbėgęs Jogailai kažką sakė paskubomis, bet nei jis turėjo jokio lietuviško ženklo, nei buvo iš povyzos ir Didijį Lietuvos kunigaikštį panašus. Ir nors kryžiuočių mistras du kardus atsiuntė, Jogailai ir Vytautui lygiai, abudu lygiai įžeisdamas ir išsaukdamas, tačiau filme Jogaila abudu kardu pasiėmė pats vienas ir abiem kardais trindamas, lyg maldingoji mantis priešakinėmis kojomis, išstenojo, kad "jei jau tokia Dievo valia, pradėsim kovą", bet čia pasakė pirma turis išklausti trejų mišū. O kryžiuočių plieno šarvais apsikaučiusi lavina neapmatomomis voromis jau rito si artyn iš kitapus kalvų...

Ką kryžiuočių masė veikė ir kur Vytautas buvo, kol Jogaila su krakoviakais išklaudė trejų vyskupų laikomų mišū, filme, aišku, nepasakyta ir neparodyta. Tik dienai jau gerokai įpusėjus ir lenkams prisigiedojus, jie pagaliau Jo-

J. VLKŠ.

KUR GIRDEJAI GAIDŽIUS LOJANT, ŠUNIS GIEDANT

R. Šarmaičio — Į pagelbą istorijos mokytojams. — Komunistiškai sumesta, rusifikacija ataušta. — Kas paryskinta, o kas nutylėta. — Kam kiaulė, o tau tetulė.

(Tęsinys)

R. Šarmaičis nenuneigia šio fakto:

"1896 metais Lietuvoje buvo sukurtos pirmosios politinės darbininkų organizacijos — Lietuvos socialdemokratų partija ir Lietuvos darbininkų sąjunga. Revoliuciniai šių organizacijų elementai padėjo platinti marksizmo idėjas tarp darbininkų, tapo streikų kovos ir pirmųjų politinių darbininkų demonstracijų organizatoriais.

Stambių proletarinių centrų nebuvimas, smulkių pramonės ir amatų įmonių vyravimas, marga nacionalinė proletariato sudėtis tautinės priešpaudos sąlygomis padėjo plisti Lietuvos darbininkų organizacijose oportunistinėms ir nacionalistinėms pažiūroms. Nuo pirmųjų masinio socialdemokratinio judėjimo žingsnių Lietuvoje atsiranda dvi pagrindinės srovės — oportunistinė - nacionalistinė ir revoliucinė - marksistinė. Pirmajai srovei atstovauja Lietuvos socialdemokratų partijos vadovai — Alfonsas Moravskis (1868—1941), pa-

gailą užkėlė į balną ir tas davė ženklą lenkų pulkams išlysti iš krūmų į atvirą lauką. Lenkai buvo pasipuoę kaip vodeviliniai: visi baltomis ir skaisčiais raudonomis spalvomis, vėliavomis ir tokiais jau operetiniiais kostiumais, rodos, ir girdi šlėktų komandas: "Pan chowaisia za pana!"

Kautynės, arklų dundejimas, ginklų zvangėjimas, vyrų riksmas buvo kurtinantis ir likrai truko visą pusvalandį. Bet ar lietuvių čia būta, kas jiems nutiko ir ar jie vėl grįžo, ir kas pagaliau nudobė kryžiuočių vyriausijai magistrą, toje mašatyje liko neišiku. Iš filmo scenų viena tik buvo aišku, kad čia ir lenkai liūtais staugė ir tigris puolė. Tik, kai kovai nurimus, buvo rodomas kautynių laukas, jame krūvomis matėsi apžėlusių, kailiais apsimausčiusių vyrų lavonai ir priverstų ragotinių, svilksnių, dalbų bei didžiulių brūklių su vinų prikalintomis buožėmis...

Tris valandas žiūrėjęs Film Polski, Warsaw, Poland, prodektijos filmo "Kryžyacy", išėjau išitikinęs, kaip sufalsifikuotas buvo Henrikas Senkevičius.

Kaip tą didžiųjų istorinę epochą ir jos lemiamąjį lūžį prie Zalgiurio pavaizdavo Henrikas Senkevičius savo 4 tomų istorinėje apysakoje, skaitysime sekantį kartą.

J. Pronskus

skui Steponas Kairys, Augustinas Janulaitis (1878—1950). Vienu pirmųjų revoliucinės - marksistinės srovės atstovu Lietuvos socialdemokratijoje buvo Feliksas Dzeržinskis (1877—1926). Lietuvos darbininkų sąjungos vadovai Mečišlovas Kozlovskis (1876—1927), o vėliau Vincas Kapsukas (1880—1935), Zigmantas Angarietis (1882—1940), Pranas Eidukas (1869—1926) ir kiti.

Priešingai oportunistams ir nacionalistams iš Lietuvos socialdemokratų partijos, kurie propagavo separatizmą ir nepasitikejimą rusų darbininkų judėjimu, revoliuciniai elementai iš Lietuvos socialdemokratijos stėjo už visų tautybių darbininkų susijungimą bendroje kovoj prieš carizmą ir buržuaziją."

Taigi, 1896 m. socialistinis sąjūdis Lietuvoje susimetė į savo krašto bendrą organizaciją su savo centru ir sava programa.

O prisiminkime, kad rusuose socialdemokratija visu savo žemės plotu organizuotai mėgino pradėti veikti tik 1898 m. Ir... pirmas toks suvažiavimas įvyko ne Rusijos kuriame pramonės centre, bet Lietuvos kaimynystėje, Minske.

Kodėl?

Vilniaus darbininkų įtakoje Minske jau veikė žydų ir belorusų bei rusų socialdemokratų. Tai buvo lengviau iš čia pradėti savo darbą.

Bet suvažiavusieji išsiskyrė be savos programos ir sudarė tik bendrą komitetą, kuris iki 1903 m. didesnių savo veikimų nepasirodė. Tais metais įvyko antroji Rusijos darbininkų socialdemokratų organizacija. Deja, tinkamai nesuistarta, nesuskilta, bet ne daug reikėjo, kad suskiltų. Joje dalyvavęs Leninas buvo centralizmo šalininkas. Kiti tam priešinosi.

Rusų socialdemokratų Plechanovo leista ir redaguota "Iskra" užsienyje pasirodė tik 1900 m. Lietuvos darbininkų judėjimui skirtas socialistinės minties "Lietuviškas darbininkas" išėjo 1896 m. Jam sustojus eiti, išėjo "Aidas Lietuvos darbininkų gyvenimo". Vieno ir kito tų laikraščių pasirodė tik po tris numerius. 1897 m. Kaune pradėjo eiti hegografuotas lenkų kalba "Kovienski Rabotnik", 1902 m. pradėjo nuolat eiti "Darbininkų balsas", o 1905 m. pasirodė keletas numerių V. Kapsuko redaguoto "Darbininko".

(Nukelta į 4 psl.)

3 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, FEBRUARY 17, 1962

KUR GIRDEJAI...

(Atkelta iš 3 psl.)

Vincui Kapsukui labai dosnus R. Sarmaitis, — jam priškria būtų ir nebūtų dalykų, bet nutyli apie jo redaguotą "Darbininkų". Mat, "Darbininke" V. Kapsukas pasireiškė tvirtu Lietuvos nepriklausomybės šalininku. Tai kaip čia dabar apie tai kalbėti, jei norima įrodyti, kad Vincas Kapsukas dar lopšyje būdamas buvo tikru Lenino pasekėju...

F. Dzeržinskis Lietuvos socialdemokratams negalėjo atstovauti, nes jam su jais buvo nepakelti. Jis kiltė lenkas, ir buvo Lenkijos ir Lietuvos valstybės šalininkas. Buvo net ikūręs Lenkijos ir Lietuvos socialdemokratų partiją, kai jam nepavyko su Lenkijos socialistais susitarti. O jau 1917 m. revoliucijos sukuriuose pasuko į bolševikus ir buvo jų pirmuoju "čekistų" organizatorium. Jo tas čekisto amatas atliko jo būdą.

R. Sarmaitis grynas išmislas, kad įsitarusioje Lietuvos socialdemokratų partijoje buvo dvi srovės. Ir tokio skilimo, jokio masinio išstojimo iš Lietuvos socialdemokratų partijos nebuvo. R. Sarmaitis čia jokių įrodymų neturi. Tiesa, kad V. Kapsukas nepasitikėjo Rusijos darbininkų judėjimu nei jų revoliucija. Apie tai jis rašė savo "Darbininke" Nr. 2, 3 ir 4 str. "Kokia reikalinga mums valdžia". Ten buvo trum pai-drūtai pasakyta, kad Rusijos darbininkai tamsūs, juos galima deginti papirkti, todėl Lietuva turi turėti savo Steigiamąjį seimą, savo valdžią.

Lietuvos socialdemokratams veikė nepriklausomai nuo Rusijos darbininkų socialdemokratų partijos, nors ryšių su jais turėti nebuvo vengliama. Lietuvos socialdemokratų partijos padaliniai veikė už Lietuvos sienų: Petrograde, Maskvoje, Rygoje veikė Lietuvos socialdemokratų nurodymais ir tik ten, kur buvo būtinai, derino savo veikimą su tenykštėmis sd. organizacijomis.

Tiesa, kad, 1907 m. reakcijai įsigalėjus, atsirado socialdemokratų partijos narių tarpe šalininkų įsijungti į Rusijos darbininkų socialdemokratų organizaciją. Tokių manyta, kad šelstančios reakcijos akivaizdoje reikia didesnės vienybės. Tais metais įvyko atsitikina Krokovoje Lietuvos socialdemokratų partijos kaip ir konferencija. Ten su maža balsų persvara tas klausimas buvo Rusijos darbininkų socialdemokratų partijos naudai išrištas, bet niekada jis nebuvo įvykdytas, net nemėginta arčiau suartėti. Be to, čia lenka pastebėti, kad tada dar Rusijos darbininkų socialdemokratų partija nebuvo skilusi, tik joje jau pradėjo reikštis bolševikų frakcija.

R. Sarmaitis savo straipsnyje 4 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, FEBRUARY 17, 1962

je sumini, kada ir kokias knygeles yra išleidę rusai marksizmo teorijai aiškinti, bet nutyli, kad lietuvių kalba socialistinio turinio knygelės jau pradėtos leisti 1895 m. Viena pirmųjų buvo išleista "Kas yra, kas bus", toliau sekė: Genių dėdės Kas iš ko gyvena, Darbo diena, Kas reikia žinoti kiekvienam darbininkui, Iš mūsų praeities, Vorai ir mūsės, Apie konstitucijos prasmę, Komunistų manifestas, Programas Lietuviškosios Socialdemokratų partijos, na, ir kitos. Iki 1904 m. tokių knygučių buvo išleista per 30.

R. Sarmaitis nenori, kad pavergtos Lietuvos istorijos mokytolai žinotų, ką ir kada iš spaudos išleido Lietuvos socialdemokratų partija. Baisu parodyti, kad toje netolimoje praetyje Lietuvos socialdemokratų partija buvo savaranki, pajėgi leisti savo spaudą ir toji spauda nieku nebuvo menkesnė už rusų kalba išleistas spaudos leidinius. Be to, tie pirmieji lietuvių kalba pasirodę leidiniai nebuvo iš rusų kalbos versti. Tai buvo arba savi kūriniai arba iš kitų kalbų versti. Kaip čia dabar Lietuvos žmogus, nusiteikęs socialdemokratu, gali pasirodyti didesniu už "vyresnįjį brolių" — rusų...

Kas pirmas Lietuvoje pradėjo skleisti socialistines idėjas?

R. Sarmaitis rašo: "Vieni pirmųjų socializmo idėjas Lietuvoje pradėjo platinėti kilęs nuo Kursėnų Liudvikas Janavičius (1859—1902) ir jo draugai. Besimokydami Maskvos aukštosiose mokyklose, jie susirio su pirmąja lenkų politinė darbininkų organizacija "Proletariatu". L. Janavičius ir jo draugai išvertė į lietuvių kalbą ir išleido atskiru lapeliu "Proletariato" 1883 m. birželio 24 d. atsisaukimą "Manifestas artojams", kuriame propaguojama marksistinė idėja, kad "žemė turi prikultėti artojams, fabrikai — tiems, kurie juose dirba." Tai yra pirmasis socialistinis atsisaukimas lietuvių kalba. L. Janavičius 1884 m. pradžioje užmezgė ryšius su pirmąja rusų marksistų "Darbo išvadavimo" grupe Ženevoje."

Deja, pirmieji socializmo idėjų skleidėjai Lietuvoje buvo beveik visi kilę iš Lietuvos bajorų tarpo. Tokiu buvo ir Liudvikas Janavičius, studentavimo metais draugavęs su J. Šliūpu. Bet už jį anksčiau pradėjo veikti Ignas Hrinievickis. Jis kilęs buvo nuo Gardino, save laikė lietuviu. Palinko į teroristus, ir gerų idėjų vedinas, kėsinosi nužudyti rusų carą Aleksandrą II. Kartu su Rykovu, Perovskaja. Metė bombą, bet buvo pats sužeistas ir kalėjime mirė. Kitas tokio socialistinio nusiteikimo vyras buvo Juozas Lukoševičius, taip pat teroristas.

Ir anais metais besimokė Lietuvos ir Lenkijos jaunu. Rusijos sostinėje Peterburge turėjo savo atskirą slaptą organizaciją. Tos organizacijos — gminos padalinys 1880—81 m. veikė ir Vilniuje. Mykolas Biržiškos "Anuo metu" ir St. Kairio — "Lietuva budo" yra plačiau tie metai aprašyti ir teisingiau, išsamiau negu R. Sarmaitis, kuris viską sujaukė.

Rusų "Darbo išvadavimo" grupė nebuvo išimtinai marksistų, ten buvo susispiesta įvairusių to meto socialistiniai nusiteikusių revoliucionierių.

R. Sarmaitis išvedžioja, kad Vilniuje pradėjus raustis socialistinei minčiai, jos ugdytojais buvo rusai... Juk socialistinių idėjų ir marksistinės teorijos lopšys buvo Vakarai, bet ne Maskva, ne Kremlius. Kodėl būtinai to naujo sąjūdžio tarpininkais Lietuvai turėjo būti rusai? Ir kodėl tai būtina įrodyti, kad taip, o ne kitaip buvo? Ką tas bendro turi su dabartiniu maskviniu komunistu? Deja, rusų nacizmui būtina įrodyti, kad vadovaujama ir viešpataujanti Rusijos imperijos tauta buvo rusai ir jie tokiais pasiliko, kaip pirmąjį revoliucinį lauk... Ploksčia, seklu ir negudru. O juo labiau, kad taip nebuvo.

Tiesa, R. Sarmaitis rašo: "Kalėjime parašytuose straipsniuose apie istorinį materializmą, apie socializmo utopistus, apie kapitalizmo vystymosi kelius V. Kapsukas — vienas pirmųjų lietuvių marksistų tarpe — populiarina marksizmo mokslo idėjas Lietuvos darbo žmonių tarpe. Straipsnyje "Kur eina kapitalizmo vystymasis?" V. Kapsukas 1908 m. remdamasis moksline socializmo teiginiais, prieina

išvadą, kad "kapitalizmas pats sau duobę kasė ne tik pramonėje, bet ir žemės dirbime"... ką "aiškiai parodė Marksas su Engelsu, pasiremdami istoriniu materializmu". Straipsnyje "Dvi srovės darbininkų demokratijoje Vokietijoje" V. Kapsukas kritikuoja bernšteinišką, kaip oportunistus ir revizionistus marksistinėje teorijoje, gina marksizmo filosofinius pagrindus. "Marksas — istorinio materializmo tėvas, — rašo V. Kapsukas, — o Bernšteinas grįžta atgal pas idealistą Kantą, kuris numirė dar 1804 m." "Žymus marksizmo ir leninizmo idėjų propagandininkas Lietuvoje buvo Zigmangarietis. Savo darbe "Filosofinių — istorinių pažiūrų keliai ir K. Marksas", kurį jis parašė 1912 m., būdamas kalėjime, Z. Angarietis kritikuoja idealistines pažiūras į istoriją, kurias propaguoja lietuvių buržuaziniai istorikai, ir populiarina istorinio materializmo teiginius (Nukelta į 5-tą pusl.).

Leo's Texaco Service
Pilnai užbaigti mechanikiniai darbai
Pritrysusių tepalams ir aliejams pakeitimams
4951 S. California Ave.
(Kampas 90 St.)
Chicago 32, Ill.
Leonis Fradickus, sav.
Tel. GR 6-9555

CHICAGO SVARIAUSIAS IR
MODERNISIAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

ATTENTION PROPERTY OWNERS
Call Walter Jakich Construction
For all building remodeling, repairs
and carpentry; Porch repairs —
Gages and Rooms; Free estimates
anytime — City or Suburbs.
Fully licensed and insured.
Call KE 3-7143.

KAZBAR LOUNGE
Al Kazlauskas proprietor
Now Open 7 Days a Week — Bill Swan Trio — Friday, Saturday
Open House New Year's Eve. — Cocktail Hour Daily 4 to 6
AL KAZ, YOUR HOST
Phone 778-9484 — 2603 West 63rd Street

KAM KENTETI?
KREIPKITE Į DR. RALPH MITCHELL — CHIROPRACTOR
Skausmai stubure, kojelose, rankose ir t. t.
PAMATYKITE CHIROPRACTOR — NEATIDELIOKITE!
CHIROPRACTOR
DR. RALPH Z. MITCHELL
3240 W. CERMAK TEL. 521-3240
Chicago 23, Ill. X-RAY

NELAUKITE —
RYTOJ GALI BŪTI PERVELU!
Jei norite užtikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius,
ar šlapį ką apdrausti, reikalauskite agento, arba brokerio, kad jis
parūpintų jums po ties per mūsų kompaniją. Nelaimė išliks,
neturėsite jokių nemalonių.
"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"
O'MALLEY & McKAY, Inc.
222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043
Telefonas: Central 6-5206
Generaliniai Agentai šiuo Kompanijai:
COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

PIRMAJĄ LIETUVOS SAVANORIŲ STASĮ BUTKŲ PALAIDOJUS

Praėjusių metų gruodžio 11 d. 8 val. ryte savo bute (211 Elder St., Brooklyne) mirė amžino atmintimui Stasys Butkus, išsirus sunkiai apie 3 metus. Kaip ir per visą savo amžių, taip ir paskutiniaisiais savo gyvenimo metais jis liko tyklus, nickam nesiskundė, nedėjo, nors jau nuo 1958 metų pradėjo lankyti ligos, 1959 metais išliko širdies smūgis, liko nedarbingas.

Zemaičių žemės sūnus

Stasys Butkus gimė 1897 m. kovo 13 d., Kurtuvėnuose, Padubysio vlsč., šiaulių apskr. Angarietis. Savo darbe "Filosofinių — istorinių pažiūrų keliai ir K. Marksas", kurį jis parašė 1912 m., būdamas kalėjime, Z. Angarietis kritikuoja idealistines pažiūras į istoriją, kurias propaguoja lietuvių buržuaziniai istorikai, ir populiarina istorinio materializmo teiginius (Nukelta į 5-tą pusl.).

Gimęs Zemaitijos centre, Stasys Butkus paveldėjo labai charakteringus visus žemaičių teigiamuosius bruožus: kuklumą, nepaprastą darbštumą ir savo pareigų išpildymą tiesiog iki skrupuliškumo. Visas veikiančio gyvenimo persunktas nepaprasta tėvynės meile; jis praktiškai kiekvieną savo gyvenimo valandą paaukojo Lietuvai ir lietuvių tautai.

Pirmoji tremtis — Rusijoje

1915 m. vokiečiams užimant Lietuvą, atsivėrė staure Rusijoje, prie Volgos. 1917 m. vasario mėn. mobilizuojamas į Rusijos kariuomenę, ir joje iš tarnavo iki 1918 m. pradžios. Vėliau Smolenske įstojo į lietuvių tautinį batalioną. Bolševikams jį išformavus, 1918 m. kovo 15 d. grįžo į Lietuvą ir buvo vokiečių paimtas ir nelaisvės paleistas, sugrįžo į savo gimtinę Kurtuvėnus ir kurį laiką vėl dirbo dvare pas Plioferį.

Išregistravo pirmasis savanoriu

Grįžęs į vokiečių okupuotą Lietuvą ir sužinojęs, kad Lietuvos Taryba Vilniuje registravo buvusius karius, apie mėnesį laiko išsirus tada šiaurės isvyko iš Kurtuvėnų ir pats pirmasis iš kareivių 1918 m. gruodžio 13 d. išregistravo savanoriu. Pirmasis iš karininkų ir bendrai iš visų karių užsiregistravo karininkas Kazys Škirpa, vėliau generalinio statuso pulkininkas ir diplomatas.

1919 m. sausio 1 d. pirmą kartą keliant lietuvių tautinę vėliavą Vilniuje, Gedimino kalne pilies bokšte, dalyvavo jos pakėlime ir pirmojoje garbės sargyboje.

Bolševikams okupuojant Vilnių, 1919 m. sausio 5 d. vakarė su paskutiniaisiais lietuviams

kariais pasitraukė iš Vilniaus ir iki kovo mėn. pabaigos tarnavo Kauno karo komendantūroje. Perkeltas į Vilniaus batalioną, iš kurio vėliau išaugo 5 pėstininkų Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Kęstutis pulkas, kaip kulkosvaidinis puskariuoninkis, dalyvavo Lietuvos laisvės kovų frontuose prieš bolševikus, lenkus ir vokiečius — bermontininkus, 1920—1921 m. dirbo pulko štabe. Kovose buvo lengvai sužeistas, už nupelnus ir nepaprastą drąsą bei narsumą apdovanotas Vyties Kryžiumi. Jis buvo gavęs ir daugiau ordinų, jų tarpe Latvijos medalį su kardais. Prieš savo mirtį visus tuos ordinus ir kariską uniformą Stasys pasiuntė Liefuvių Archyvu Čikagoje.

Lietuviškosios spaudos veteranas

1922 m. rugpjūčio 1 d. išėjęs iš kariuomenės, visą laiką dirbo "Kario" redakcijoje. Čia jis buvo nepamainomas sekretorius, redaktorius ir visokio kartokio gausaus laikraščinio darbo tolus darbuotojas. Atgaivintame "Karyje" Amerikoje tuojau pat įsijungė ir dirbo jame tol, kol jo fizinės jėgos teido.

Daugelis vėlonų Stasį Butkų ir žino kaip "Kario" redaktorių. Tačiau jo spaudos darbas nesiribojė vien "Kariu", nors ten, tiesa, jis įdėjo daugiausia savo širdies ir pašventė visą gyvenimą su maža okupacijų ir antrosios tremties pertrauka, kada ir pats "Karys" nematė dienos sviesos.

Jan prieš Didįjį karą Stasys ėmėsi plunksnos. Pirmieji jo rašiniai tilpo "Saltyje" (ir jo priede "Vainike" ir "Saltytyje"), "Spinduliuose", "Pavasaryje", "Viltuje" ir "Garnyje". Gyvendamas Rusijoje, taip pat rašė lietuvių spaudai: "Rygos Garse", "Vade" ir jo priede vaikams, "Atėties Spinduliuose", "Santaroje" ir kt.

Salia darbo "Karyje", Nepriklausomybės laikais rašė į daugelį Lietuvoje ir užsieniuose leidžiamų lietuviškų laikraščių bei žurnalų, įvairios politinės krypties. Daugiausia rašė karinius atsiminimus bei kitoms karinėmis temomis. Platesni jo rašiniai tilpo Amerikos "Santaroje", Lietuvoje "Karo Archyve" ir neperiodiniuose leidiniuose — knygoje: "Knygnešys", "Savanorių žygiai", "Savanoris — Lietuvos gynėjas", "Gintaras", "Karių dainos", karinių novelių rinkinyje "Penketas", "Savanoris", "5 pėst. D. L. K. Kęstutis pulkas", šiaulių leidiniuose — "Vasario 16", karo invalidų ir savanorių kūrėjų leidiniuose ir kitur. Stasys Butkus yra bendradarbiavęs "Naujiene", "Dirvoje", "Vienybėje", "Drauge" ir kituose Amerikos lietuvių patriotiniuose laikraščiuose. Savo gausius raštus ap-

(Tęsinys 10 psl.)

AK, JURGUTELIAU

(Atkelta iš 8-to psl.)

lima neturint turinčios valgyti šitokiame restorane ir dar užsisakyti visokių delikatesų? Ir kaip tyčia, direktorius valgo irgi čia.

— Vau, — atsakė Hektoras, ir šį kartą tai reikė papėikimą.

— Tyšk! — pasakiau aš. — Juk tu pats supranti, kad sanbernardų negalima šerti vėžlio sriuba! Taigi! Tad ir tyšk!

Hektoras nutilo, bet visa jo išvaizda rodė nusivylimą. Kai aš buvau bebaigišs srbėti vėžlio sriubą, direktorius atsisėjo ir išėjo, nė nežvilgterčes į mane.

— Baisu! — sukau aš. — Jis tikrai supyko! Ak, tu, Jurguteliau!

— Vau! — atsakė Hektoras, bet šį kartą jis nesuprato padėties tragizmo, ir jo žodžiai reikė: noriu ėsti.

Aš pažūrėjau į direktoriaus stalą. Iš trijų kotelų buvo likę du. Sidabrinėje lėkštėje! — Jis, tūr būt, tūri žaidžą skrandyje ir negali daug valgyti. — pašnabždėjau aš Hektorui. — Arba mano išvaizda pagadino jo apetitą. Bet užtat ta dabar gali sudoroti likucius!

Aš apsidairiau. Nebuvo nei kelnerių, nei lankytojų. Ant pirštų galų aš priselinau prie direktoriaus stalo, pačmiau sidabrinę lėkštę su kotelais ir suverčiau viską Hektorui. Hektoras pliaukštelėjo lūpomis, ir nuo kotelų per vieną akimirką nieko neliko.

— Taigi, — pasakiau aš ir atsėdau prie savo stalo.

Kaip tik šią akimirką iš kairės pasirodė kelneris, o iš dešinės — nuo telefono kameros — direktorius van Boogas. Jis buvo nuėjęs tik paskambinti... Ak, Jurguteliau!

Vertė L. U.

VASARIO MENESIO ISPARDAVIMAS

Namų rakandų,
Televizijų, Pečių,
Refrigeratorių
ir
Auksinių daiktų

BUDRIKO

KAINOS ZEMESNĖS KAIP
KITUR, LENGVAIS
ISMOKĖJIMAIS

3 dalyų miegamo kambario setai nuo \$89.00
4 dalyų miegamo kambario setai nuo \$139.00
2 dalyų svečių kambario setai nuo \$99.00 iki \$400.00
5 dalyų Dinetto setai nuo \$37.00
7 dalyų Dinetto setai \$69.00
9 x 12 viln. karpetai \$39.00
21 col. kabinetinė Televizija \$99.00

GAZINIAI PEČIAI, SALDYTUVAI,
MINKYTOS KĖDĖS, MTRACAI, DULKIŲ VALYTUVAI, SKALBIMO MAŠINOS, TELEVIZIJOS, LIET. FLOKSTĖLĖS.

AUKSINIAI DAIKTAI

BUDRIK FURNITURE

3241 S. Halsted St.
Calumet 5-7237

Atidara pirmą, ir ketvirtą, iki 9 val. vakaro. Sekmadieniais 11—5.

Budriko radio programa sekmdieniais iš stoties WHFC, 1450 kil. nuo 2 iki 2:30 val. po pietų.

SOUTH SIDE DELICATESSEN
Didžiausia krautuve importuoti iš Vokietijos valgių bei skanumynų.
SCHUSTER, STANKE SAVININKAI.
Žinoma įvairiais vietiniais ir importuotais skanumynais — delikatesais.
Dabar persikraustė į naujas erdvas patalpas.
3024 W. 63rd St. arti Whipple St. Tel. 778-7360.
Atidaryta kasdien ir sekmdieniais 8:30 iki 9 val. Pirmą. uždaryta.

Donald Petkus Anthony Petkus

A. PETKUS & SŪNUS

NAUJA KOPLYČIA
MARQUETTE FUNERAL HOME
2533 West 71st Street
(Maplewood gatvės kampas)

GRovehill 6-2345 TOWnhall 3-2108

Pilnas laidojimų aptarnavimas, įskaitant karstą ir pašnauojimą mūsų gražiom kopyčiom, ypa nuo \$375.00; \$490.00; \$595.00; \$650.00; \$695.00; \$750.00; \$875.00; \$895.00; \$945.00; \$975.00; \$900.00 ir daugiau. Karstą galima pasirinkti kopyčioje.

GRAŽIOS INDIVIDUALINĖS KOPLYČIOS
Mašinoms pastatyti atskė.

Lietuviams teikiām šios rūšies aptarnavimus 30 metų.

IDOMUS FAKTAI

(atkelta iš 6 pusl.)
juokiamasis Sovietų pulkininkas.

Išėjo taip, kaip sakė Kotikov. Birželio 12 dieną atėjo įsakymas iš Washingtono išvaryti iš aerodromo ne tik American Airlines, bet uždrausti visoms aviacijos kompanijoms naudotis aerodromu. Mr. Jordan tik vėliau sužinojo, kad "Mr. Brown" buvo pats Molotovas, kuris išgudavo per Harry Hopkins viską ką tik norėdavo, kad ir mergina nakvojant Baltuosiuose rūnuose.

Daliniai, ką tik turėjo

1942 m. birželio mėnesį, kada jau buvo paskelbta, jog amerikiečiai "Mr. Brown" asmeny susilaukė brangaus svečio, Viaceslavo Molotovo, Harry Hopkins atvažiavo į New Yorką pasakyti kalbą SSSR pagalbos mitingui Madison Square Garden. Kalbėdamas vyriausybės vardu, kaip prezidento patikėtinis ir Lend-Lease programos administratorius, Harry pasakė:

"Mes užtikiname, kad niekas mūsų nesustabdys nuo pasidalinimo su jumis (Sovietų Sąjunga) visa tuo, ką mes turime, ir mes žiūrime į ateitį, kada galėsime su jumis dalintis pergale ir taikos vaisiais... Kaitų kartos, dar negimusios, bus skolingos už savo laisvę nemaligai Sovietų liaudies jėgai."

Generolas Groves, Manhatano projekto (atominės bombos gamyimo) militarinis direktorius, kalbėjo po karo atstovų rūmų komitete: "Aš esu tikras, jei jūs patikrintate, koks spaudimas buvo daromas karininkams, tvarkantiems karinės naftos siuntas Rusijai, jūs pamatysite, kad spaudimas duoti Rusijai viską, ką tik buvo galima duoti, lietu ai atominius dalykus".

Buvusiam ambasadoriui Maskvoj Harrimanui užklausus, "ar galite pasakyti, kas tą spaudimą darė? gen. Groves atsakė: "Ne, Aš negaliu jums pasakyti, iš kurėjo spaudimas į Lend-Lease. Aišku, tai galėjo būti spaudimas tik iš vidaus".

Majoras Jordan turi užrašes, kokių žaliavų ir gamybos priemonių atominei bombai buvo išgabenta į Rusiją dar 1942 metais, kada amerikiečiai apie atominę bombą, uraniją dar supratimo neturėjo. Per Newarko bazę buvo pasiųsta į Sovietų Sąjungą: grafito už \$812,000, alumininio vandens ("išvirinti") uraniją į plutoniją už \$13 mil.; kadrujo metalo 835,989 svarų už \$781,472, torijumo metalo 13,410 sv. už \$22,848.

Buvęs JAV karinės misijos galva Maskvoj polkarinėje savo knygoje "The Strange Alliance" paduoda 14,912 sv. torijumo, išgabento į Rusiją 1943 metais. Bet 1941-45 metais Hopkins nebeišgavo Sovietams šios ato-

minų bombų žaliavos dėl generolo Groves indrūmo ir neręgingumo. Gen. Deane savo knygoje rašo: "Apie teiktą pagalbą Rusijai aš nuolat galvodavau, kad Harry Hopkins ir jo padėjėjas gen. James Burns savo utisią padėję tokiu atkakliumu, kad dabai tai buvo pamašų į ta- naują". St. V. ras

Ar Jurgutėliai

Ar buvau alkanas, mano milžiniškas Hektoras buvo ingil alkanas. Bet aš nesicijau judinti pinigų likučių.

Mano bėgimas nekokia, nors aš, atrodė, ne toks jau bėgantis iš veido" ir gražiai nuuogės. Bet mano dėsniui... tai tik skarmalai. Na, kaip ten bebūty, eisiu į tą dramatinį staigą, kurios skelbimą neseniai mačiau laikraštyje. "Reikalingas agentas... Kreiptis asmeniškai į direktorių van Boogą".

Kitą dieną švietė saulė, pankšiai čilbėjo, gėlės žydėjo. Ne tik tikrąja, bet ir perkeltine prasme: mano širdyje. Atrodė, kad direktorius van Boogas pastebėjo ne tik mano skarmalus, bet ir mane patį.

Ką gi, pamėginkite. Jei gerai dėsniui — paskirsu nuolatiniam darbu. — pasakė direktorius ir perbrankė ranka savo pražilusį plaukų sklastymą.

Aš parėjau namo laimingas, iščėniau paskutinius pinigus ir pasakiau Hektorui:

— Mada, vyruti, gauname tarnybą ir todėl galime gerai užkasti! Ar supranti?

— Vau, vau! — atsakė Hektoras ir pavizgino nodgeg. Tantai reikė, žinoma: sveikina! Taisai sveikintinas dar labiau pakėlė mano nuotaiką. Kaip tik mada čjome pro prasmatinąsias mūsų miesto restoraną.

— Čia, žinoma, perbrangu mudviem, bet juk šiandien išimama diena!

— Vnu, — atsakė Hektoras, ir tai reikė pritarimą.

Muda įėjome į restoraną. Stalai uždengti baltomis, kaip sniegas, staltiesėmis, o kelneris juodas. Mada su Hektoru pasirokome stalią ir užsakėme visokių gėrybių. Vėžio sriubos Hektoras, žinoma, negaus, bet aš jau jį pavaisiusiu taip, kad ir jis bus patenkintas. Kelneris pažymėjo viską ir nuėjo. Aš apsidūriau: Restoranas buvo beveik tuščias, bet nelolie-se sėdėjo... direktorius van Boogas brandė ranka savo sklastymą.

Aš persigandau, atsistojau ir nusilenkiau direktoriui. Jis vos pastebimai linktelėjo galva ir daugiau nekėlė, ir mano dėmesio. Aš visiška sumišau. — Hektorai, — sušnabzdėjau aš, — mada žuvė! Argi gal (Nukella į 9 psl.)

DR. STASYS ŽMUIDZINAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS EMERGENCY Staligai susigro ar susižaudus kasdien šaukite telefonu: 424-6967.

DR. ANNA BALIŪNAS

AKIŲ, AUSŲ, NOSIŲ IR GERKLĖS LIGOS PRITAIKO AKINIUS 2958 W. 63rd STREET Ofiso telefonai: Prospect 8-3329 Rezid. tel.: Wallbrook 5-5076 Valandos: kasdien nuo 10 ligi 12 val ir ryto ir nuo 7 ligi 9 val. vak. Treč. uždaryta. Kitu laiku susitarus.

Tel.: Prospect 8-1717 RUDŽIS GYDYTOJAS IR CHIRURGAS 3148 WEST 63rd STREET Val.: kas dieną po pietų 1-3; vak. 7-9 tikrai antradieniais ir penktadieniais Trečiadienį ir sekmadienį ofisas uždarytas. Rez.: 3241 WEST 64th PLACE Phone: Republic 7-7968

DR. K. BOBELIS

INKSTŲ IR ŠLAPUMO TAKŲ CHIRURGIJA PR 6-1795 arba 312-695-0533. 425 N. LIBERTY ST. R. 25 ELGIN, ILL. Valandos pagal susitarimą

DR. PETER BRAZIS

PHYSICIAN AND SURGEON 2434 WEST 71st STREET Ofisas: Hemlock 4-5849 Rezid.: Hemlock 4-2324 OFISO VALANDOS: Pirmadienį, ketvirtį ir penktadienį nuo 1-4 ir 7-9, antradienį, nuo 1-5, trečiadienį ir seštadienį tik susitarus

DR. JONAS G. BYLA-BYLAITIS

NERVŲ - SMEGENŲ LIGOS, CHIRURGIJA 2737 W. 71st STREET Valandos: tik susitarus skambinant GR 4-3409

DR. T. DUNDULIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS Akusėja ir moteriškos ligos 4157 ARCHER AVENUE Ofiso valandos: Nuo 2-4 ir nuo 6-8:30 val. vakaro. Seštadieniais nuo 2 iki 4 popiet. Trečiadienį pagal sutartį.

DR. BR. GAIZŪNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS 2454 WEST 71st STREET Valandos: 1-3 ir 6-8 val. po pietų kasdien. Seštadieniais 1-4 val. p. p. Trečiadieniais uždaryta.

DR. A. JENKINS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS 3844 WEST 63rd STREET OFISO VALANDOS: Kasdien nuo 1-4 popiet ir 6-8 val. Treč. ir seštadienį uždaryta. Ofiso tel.: Portsmouth 7-6000 Rezid. telefonai: Gardens 3-7278

Dr. Aldona A. Juška

AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ IR PRITAIKO AKINIUS Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą, išskyrus trečiadienius ir seštadienius. 2422 W. MARQUETTE ROAD

DR. F. V. KAUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS 1407 So. 49th Court, Cicero Kasdien 10-12 ir 4-7. Treč. ir seštadienį tik 10-12.

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS 4938 W. 15th St., Cicero, Ill. Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vakaro. Trečiadieniais uždaryta. Seštadieniais 12-4 val. popiet.

Dr. Emily V. KRUKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS 4146 SO. ARCHER AVENUE Val.: kasdien po pietų nuo 12-3. Daily afternoons. Vakara: pirmadienį, antradienį, ketvirtadienį, nuo 6-9. Trečiadieniais tik susitarus.

DR. A. MACIŪNAS

CHIRURGAS 2858 W. 69rd Street Val.: pirmadienį ir ketvirtadienį, 1-4 popiet, antradienį ir penktadienį, 5-8 val. vak.

DR. J. MEŠKAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS VIDAUS LIGŲ SPEC. 2454 WEST 71st STREET Priėmimo val.: nuo 9:11 val. ryto ir nuo 4:8 val. po pietų. Seštadienį nuo 9:00-2:00 p. p. Trečiadieniais uždaryta. Tel. ofiso: LA 5-2134, rez. 878-5960

Dr. E. STANAT-STANAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS Mitybos ir svorio problemos 1951 W. IRVING PARK RD. ir Damen Ave. kampas. Val.: Pirm., Ketr., ir Penkt. 7-8 v. p. p.

DR. P. STRIMAITIS

Bendra praktika ir chirurgija specialiai GYDYTOJAS IR CHIRURGAS 4644 So. ASHLAND Savaitės dienomis priėmimo valandos 2-4 ir 6-8 val. vak. Seštadieniais 2-5 val. vak. Trečiadieniais ir sekmadieniais uždaryta. Ligonius prima tik susitarus telefonu.

DR. VYT. TAURAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS Bendra praktika, spec. MOTERŲ LIGOS Ofisas: 2652 WEST 59th STREET Tel.: PR 8-1223 arba PR 6-5577 OFISO VALANDOS: Pirmadienį, ketvirtį, trečiadienį, ir penktadienį, 2-4 val. po pietų ir kitu laiku pagal susitarimą.

DR. V. P. TUMASONIS

CHIRURGAS 2454 WEST 71st STREET Ofiso telefonai: Hemlock 4-2123 Rezid. telefonai: Gibson 8-4195 Priima ligonius pagal susitarimą. Dėl valandos skambinti telefonu HE 4-2123 nuo 1-8 val. p. p. kasdien, išskyrus trečiadienį ir seštadienį.

DR. V. VILEIŠIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS 802 WEST 31st STREET (kampas Halsted ir 31-os gatvių) Priėmimo valandos: kasdien 1-4 p. p. ir 6-8 val. vak. Seštadieniais 1-4 p. p. Trečiadieniais ir sekmadieniais uždaryta.

P. ŠILEIKIS, O. P.

ORTHOPEDES-PROTEZISTAS Aparatai - Protezai, Med. Bandžai. Speciali pagalba Kojoms (Arch Supports) ir t. t. Val.: 9-4 ir 6-8. Seštadieniais 9-1. ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB. 2850 West 63rd St., Chicago 29, Ill. Tel.: Prospect 6-3084

LIETUVIAI AKIŲ GYDYTOJAI

Dr. Ant. Rudokas, Opt.

4455 So. CALIFORNIA, YARDA 7-7381 Tikrina akis, pritaiko akinius, keičia stiklus ir rėmus. Valandos: 10 ryto iki 3 val. (trečiadienį uždaryta), seštadienį, 10 ryto iki 2 p. p.

GRADINSKAS

KOKIA TV JUMS: Dument, RCA, General Electric, Zenith, Emerson J. G. Television Co., 2512 W. 47 St. Frontier 6-7998 Ligi Kelėdu atdara ir sekmadieniais nuo 11-4 val.

MOVING

Apraustas perkraustymas iš įvairių atstumų. ANTANAS VILUMAS 3415 So. Lithuania Avenue Tel.: Frontier 6-1882

PERKRAUSTYMAI MOVING

Leidimai — Pilna aprausta ŽEMA KAINA R. ŠERŠNIAŠ 2047 W. 67th Pl. Wallbrook 5-8063

NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.

SATURDAY, FEBRUARY 17, 1962

KUR GIRDEJAI

(Nukella į 5-ąją psl.)

nus, "Istorinis materializmas, Karlo Markso išdėstymas, — rašo Z. Angarietis, — tai istorinių pasakų ir apysakų galas ir istorijos mokslo pradžia". "Mes, pasiramdami istoriniu materializmu, — lesia autorius tame pačiame savo darbe, — ne tik atskleidžiame tas priežastis, kurios padėjo atsirasti dabartiniam smėdymui, ne tik suskame, ant kokiu pamatų rymo visa dabartinė santvarka, bet kartu patėmijame ir tuos dalykus, kurie ilgai nui sugrieus dabartinio politinio ir ekonominio surdymo tvarką, kurie sukuria naują, tinkamą proletariato reikalams".

Ir čia R. Šarmaitis prašaua pro šalį. Ne Vincas Kapsukas buvo vienas pirmųjų socialistinių idėjų populiarizatorių. Tokiais pirmais buvo Moravskis, A. Domaševičius, A. Janulaitis ir mūsų tarpe dar gyvenant St. Kairys, V. Sirelavičius, M. Biržiška, K. Bielinis.

Taip pat R. Šarmaitis nuslepia nuo pavergtos Lietuvos istorijos mokytojų, kad Z. Aleksa - Angarietis buvo savo laiku uolus "Keleivio" bendradarbius. Rašė jam ir iš kalėjimo ir iš Sibiro, ir geras raštų pūdas dar yra "Keleivio" redakcijos nesnaudotas. Yra ir tokių rankraščių, kur kalėjimo viršūninko užrašyta ir uzantspauduota, kad raštas leistas. Taisgi, carinės Rusijos metais nei politiniai kaliniai, Sibiran ištremiti, galėjo laikraščiams, nei užsienyje einantiems, rašyti, juose bendradarbiauti.

Kaip čia dabar pavergtos Lietuvos istorijos mokytojams apie tai kalbėti? Ar kas jų patikės, kad carinės Rusijos metais taip galėjo būti, jei dabar sovietinioje Rusijoje ir kartu pavergtoje Lietuvoje šito negalima. Kas gi išdrįs iš pavergtos Lietuvos legalia kelti parašyti straipsnį nors ir tam pačiam "Keleiviu"? Nelėžia, nevalia, Maskva neleidižia.

R. Šarmaitis žino ką rašo ir kaip reikia rašyti, — drožk pavėjui. Saugiau, ramiau. Ir čia tenka pridėti, kad "Keleivyje" visuose tilpstuose Z. Aleksas - Angarietis straipsniuose nieko bolševikiško, nors jie rašyti tais metais, kada jau veikė rusų valstybės Dūma ir joje jau viešai reikėsi bolševikų frakcija.

Pavergtos Lietuvos istorijos mokytojams R. Šarmaitis primena:

"Pirmojo pasaulinio karo pradžioje lietuvių buržuaziniai nacionaliniai elementai rėmė Rusijos carizmą ir jo grobiškus siekimus. Visų buržuazinių partijų vardu IV Valstybės dūmos deputatas Martynas Yčas 1911 m. rugpjūčio 8 d. iš dūmos tribūnos prėisė, kad "lietuvių tauta... eina į šį karą"

— SATURDAY, FEBRUARY 17, 1962

kaip į šventą". Lietuvos demokratų partijos veikėjas, ėjęs dūmoje kartu su Rusijos eseriais, Mykolas Januškevičius 1916 m. vasario 12 d. iš Valstybės dūmos tribūnos pareiškė, kad vykstantiame kare "mes pasisakome už pilnutinį solidarumą su sąjungininkais, kurie kovoją už tautų laisvę". Carinės Rusijos sąjungininkai — Anglijos ir Prancūzijos imperalistai, kariavę už savo kolonijinių imperijų išnuogojimą, M. Januškevičiui buvo kovofojai "už tautų laisvę".

Bel jis nutyli, kad 1916 m. pabaigoje pradėjo Petrograde veikti pogrindyje lietuvių tautų taryba. Lietuvių tautos taryba tada sudarė krikščionių demokratų, liaudininkų, socialistų ir santaričių politinių srovių atstovai. Kad tokius tarybos sudarymū niekas iš lietuvių uždaryta, o lietuviški bolševikai tada dar nepasireiškė. Toje lietuvių taryboje atstovais buvo ir Rusijos valstybės Dūmos nariai, taiigi ir M. Januškevičius su M. Yču.

1917 m. kovo 6 d. toji lietuvių tautos taryba vienbalsiai nutarė: "1. Pripažindami, kad nepriklausomybės idėja buvo ir tėra vedamoji idėja viso gyvenimo ir visų darbų lietuvių tautos — visų lietuvių visuomenės klasių; 2. Matydami, kad Didžioji Lietuva, vokiečių apimta, sutartina ir aiškiai išskėlė nepriklausomybės abalsį ir kad Amerikos lietuvių kolonijos didi dalis jau oficialiai nepriklausomybės pareikalavo; 3. Mangdami, kad siupus — Rusijoj — nepriklausomybės idėja negalėjo būti pilnai iškelta tik dėl politinių sąlygų, varžančių mūsų visuomenės laisvą apsiereikimą, randame reikalinga, kad mūsų atstovai, visi keturi drauge pasakytu Dūmoje deklaratyvę formoj, urbi et orbi: Lietuvių tauta sutartina nuomone visų lietuvių visuomenės klasių reikalauja sau teisės spręsti savo likimą."

Tarp kitko, čia prisimintina, kad ano meto Petrograde susidariusios lietuvių tautos tarybos sągstate buvo ir darbininkas Juozas Dumša iš Rygos, lenykščių lietuvių socialdemokratų organizacijos komiteto pirmininkas, kurį dabar

sau komunistai savinasi, o taip pat toje taryboje nariu buvo ir teisininkas Gabrys Liutkus - Liutkevičius, kuris vėliau bendradarbiavo pas komunistus.

Tos rezolucijos galutinai redakcijai rusų kalba sudaryti buvo išrinkta iš šių asmenų kofisija: teisininko V. Požėlos, teisininko St. Šilingo ir kun. Vaitokaičio.

Dūmos visi keturi atstovai, tai yra kartu ir Martynas Yčas, turėjo kovo 10 d. įteikti rezoluciją Rusijos valstybės Dūmai ir ją viešai paskelbti. Deju, tą dieną ištkio revoliucija ir tas reikalas neišdegė.

Šitas įvykis neabejotinai yra žinomas ir R. Šarmaitiui. Lietuvių komunistų partijos archyvo saugotojai, nes visa tai 1922 m. Rusijos komunistų partijos centro komiteto lietuvių sekcijos mėnesiniame organe "Komunaras" Nr. 6 yra inco Kapsuko aprašyta.

Deja, R. Šarmaitis to fakto pavergtos Lietuvos istorijos mokytojams neprimena, neskelbia, nes mokytojai gali patikėti, kad ir Martynas Yčas bei Januškevičius buvo Lietuvos nepriklausomybės šalininkai. Širdyje tokiu buvo ir neabejotinai Rygos darbininkas J. Dumša ir jo draugas bolševikas - čekistas Turla.

R. Šarmaitis beveik nieko nepasako, kaip ir kokiose sąlygose vokiečių okupuotoje Lietuvoje 1917-1918 m. buvo lietuvių veikta, kaip atsirado Lietuvos taryba. Jis ir čia neprisimena, kad tos Lietuvos tarybos rėmėjų tarpe buvo ir Pranas Eidukevičius, kuriuo dabar taip didžiuojamasi, kad jis pasekė komunistus.

R. Šarmaitis pastebi: "Dar pirmojo pasaulinio karo išvakarėse Lietuvos revoliucinių socialdemokratų V. Kapsuko, P. Eidukevičiaus, Rapolo Rasiko ir kitų užmegzti ryšiai su V. Leninu, su bolševikų partija padėjo toliau plisti maksimalinio-leninizmo idėjoms Lietuvos darbo žmonių tarpe."

Nesąmonė. Lietuvoje jokių "revoliucinių socialdemokratų" nebuvo. Buvo vieninga partija be jokių frakcijų. O kadangi ji buvo demokratijos pradaiš besitvarkanti, tai joje buvo kai kuriais klausimais ir skirtingų nuomonių. Nei R. Rasikas, nei V. Kapsukas, nei Pr. Eidukevičius prieš Pirmąjį Pasaulinį karą

ir jo metu iki 1917 m. vidurio bolševikai nebuvo.

Pr. Eidukevičius tik 1918 m. rudenį Vilniuje susiuostė su Maskvos komunistų agentais, atsistais į Lietuvą. Rapolas Rasikas, nors ir susibičiuliavo su maskviniais komunistais,

(Tęsinys 7-me psl.)

D E M E S I O NUOSAVYBIŲ SAVININKAI Taisome visocias šildymo sistemas. Keičiame šildymo sistemas. Taisome boilerius ir krosnis. Aukštos kokybės darbas. Prieinamos kainos, veltui apskaitalvimal. Nesvarbu mieste ar priemiesty. ALL CITY HEATING Tel. 925-7660

JUCUS SESERŲ RESTORANAS atdaras diene ir nakti. Nevarkite namo maisto ruošia. Užleikite į patyrusių virėjų restoraną ir pasirinkite skanius pietus. 1608 W. 47 St. — LA 3-9670

WHITE WAY FLORIST INC. Large Variety of Flowers Flowers for every occasion. Original creations. Reasonable prices. Call VI 6-7149. 7149 So. State St. Please mention this ad.

TAUPLYKITE PER PASTĄ Pašto išlaidos apmokamos abiem atvejais.

Idaho Savings & Loan Association Sparčiai auganti pietvakarių SAVINGS AND LOAN ASSN. 4 1/2% už einamas sąskaitas išmokamas kas pusemis. 5%

imokami už 48 mėn. padėtus pinigus. Pinigai pėsti iki 20-tos dienos pėmo procentais nuo mėn. 1 mos dienos. Gausite veltui Idaho bulvių atidary sąskaita \$100.00 ir daugiau. Kompanija prižiūrima, globojama ir tikrinama Idaho valstybės valdžios.

Enclosed is \$..... Dept. O.F.N. Please send Pass Book and free potatoes to:

NAME ADDRESS CITY ZONE STATE IDAHO SAVINGS & LOAN ASSN. 318 N. 9th St. — Boise, Idaho

SOPHIE BARCUS

RADIJO ŠEIMOS VALANDOS Visos programos iš WOPA. 1490 kil. AM. 102-7 FM. Lietuvių kalba: kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 10-11 val. ryto. — Seštadienį ir sekmadienį nuo 8:00 iki 9:30 val. ryto. Vakaruškes: pirmadieniais 7 v. v. Tel.: Hemlock 4-3413 7159 SO. MAPLEWOOD AVE. CHICAGO 29, ILL.

PIRMAUJANTI DESŲ PREKYBA NEW YORKE Vokiškos specialybės SHALLER & WEBER Augščiausios kokybės produktai DAR PAS MUS GALIMA GAUTI SVIEŽIOS ŽAŠYS • ĮVAIROS MĖSOS PRODUKTAI • MĖSA VIRIMUI IR KEPIMUI • DESRELES • KUMPIAI. 6 DIDŽIULES KRAUTUVES 8 NEW YORKE — 1654 2nd Ave. (85-86 St.), TR 9-3047 HEMPSTEAD — 310 Front Street. IV 3-5540 RIDGEWOODE — 56-54 Myrtle Avenue VA 1-7068 FLUSHING — 41-06 Main Street. HI 5-2552 ASTORIOJE — 28-28 Seinyway Street. AS 4-3210 JACKSON HEIGHTS — 82-10 37th Ave. DE 5-1154

MŪSŲ ŽINGSNIAI

Leidžia Santara ir Sambl Šlėsa Chicagoje.
Redaguoja Rita Kavolienė
Medžiaga siūsti: 622 Nicholas St., Defiance, Ohio

5 METAI

NR. 5 (157)

SNOBIZMAS INTELEKTUALAMS

Kaip pasidaryti intelektualiniu snobu

Intelektualinis snobizmas daugiausia praktikuojamas avant-garde intelektualų. Nėra jokios priežasties, kodėl kiekvienas save gerbiaš individas negalėtų būti ypatingos pastangos tapti snobu. Čia pora taisyklių ir pora pavyzdžių apie egzistencializmo snobus. Svarbiausia yra sistematiškai sekti misibrėžtas taisykles.

Egzistencializmo versmės snobas yra tas, kuris tevertina tik Kierkegaard ir gal tik jo ankstyvesnius darbus. Gal būt, jis šiek tiek domėsis ir Paskaliu, G. Sartre, Heidegger, Jaspers, Marcel tėra tik pozos, netiktos ir nieko nesakančios. Tą patį jis sakys ir apie mūsų Juozą Girmių, bet būtų įžvalgu pamatyti tikro egzistencializmo elementus anksči mirusio Bytauto ankstyvesniuose straipsniuose.

Ateistinis snobas vertins tik Sartre, Heideggeriu jis nepasitikės, nes Heideggeris buvo savo laiku kunigų seminarijoje ir todėl iš tikrųjų negalėjo išsilaisvinti nuo katalikiškos įtakos. Aišku, iš viso jokio dėmesio negalima kreipti nei į Marcel, nei į Buber, Reikia skaityti Vladą Stanką, bet nieko nežinoti apie Girmių. Savo intelektualizmui pademonstruoti galima įrodyti, kad Kierkegaard ir Paskalis iš esmės buvo ateistai.

Religinis snobas teskaitys tik Marcel, Buber, Berdiajevą. Kurį daugiausia vertins, priklausys nuo religinės pažiūros. Katalikas snobas daugiausia vertins Marcel, bet nepilnai pasitikės Jaspers, kuris tik vėlesniame amžiuje sukatalikėjo. Tikrai būtų nuostabu įrodyti, kad Heideggeris buvo geriausias prieš savo ntkatalikėjimą. Aišku, Girmius bus irgi vertinamas, bet ne tiek daug, kiek Gaidamavičius, Baltinis, Galima vertinti Tillich, Niebuhr, jei esi protestantas, ir laikyti Luterį didesniu egzistencialistu už šv. Augustiną. Tačiau didesnio intelektualumo vardan priimtina ir Kennedy pozicija. Jei esi katalikas, daugiau vertink protestantus arba nel žydus. Tik reikia vis pridėti, kad jie, protestantai egzistencialistai, tegali būti pilnai suprausti kataliko intelektualai.

Filosofijos snobas vertins tik techniškus Heideggerio ir Sartre veikalus, bet iš esmės tegerbs tik kai kurias disertacijas, kurios tėra rankraščiuose

ir sunkiai prieinamos. Literatūros snobas vertins egzistencialistinius romanus. Tokiu būdu Mariūno drama bus daug svarbesnė už Girmiaus raštus.

Galima tapti egzistencializme visokiais kitais snobais: teatro, filmo, sociologijos, psichologijos, psichiatrijos, meno istorijos ir t.t. Paskui dar galima viską sumaišyti: religinio teatro, ateistinės psichiatrijos, protestantiškos katalikybės, ateistinės katalikybės ir t.t. snobizmas. Svarbiausia yra tik taip sumaišyti, kad visuomet gautusi didesnis įspūdis, pritenkiąs kitus, ir niekad neutilti nuo savo sistemos, kad nepasimetus nežinomuose dalykuose ir kad nereiktų pradėti galvoti, nes tuomet reikės per daug pastangų tapti intelektualu.

Šio straipsnelio uždavinys buvo modernus ir amerikietiškas: kaip tapti be ypatingos pastangos intelektualiniu snobu. Kadangi šis metodas jau daug iš mūsų išstudijuotas ir plačiai vartojamas, šiomis pastabomis buvo stengtasi pasiekti užkietėjusius likučius.

Juozas Nendriūnas

DARBAI IR ŽYGIAI

Antano Skėmos Raštams Išeisti Fondui savo įnašus prisidėję Birutė ir Henrikas Nagai \$50, dr. G. Balukas \$25, Lakštuonė ir Gintautas Vėžiai \$25, dr. R. Šilbajoris \$15, J. Raudonis \$12, V. Juodka \$12, Nežinomas Gydytojas \$10, Gintara Nariečė \$5. Lietuviškąjį vienuomenė, norinti prisidėti prie nepakartojamos ir lietuvių literatūroje išskirtinos Antano Skėmos kūrybos išleidimo, savo įnašus prašoma siūsti Fondui adresu: Dr. Jonas Valaitis, 5204 Ellington, Western Springs, Ill.

Vytautas Matulionis Clevelande režisavo Balio Sruogos "Uošvės" pastatymą. Vasario 17 d. spektaklis atvežamas Chicago.

Rylo Babicko vadovaujamas Clevelando vyrų oktetas vasario 3 d. koncertavo Clevelando Slovėnų auditorijoje.

"Gal maloniausia staigmena 1961 metų lietuvių tremties poezijos pasaulyje buvo jauno poeto Jono Meko "Gėlių kalbėjimas", rašo Margučio žurnale, apžvelgdamas 1961 m. grožinės literatūros derlių. Kęsas Reikalas. Knyga yra išle-

Įdomūs faktai iš netolimos praeities

Baltųjų rūmų svečio pikantiškas pageidavimas

Svečias buvo ne iš eilinių, o Sovietų Sąjungos užsienio reikalų ministris Viačeslav Molotov. Jis atvyko į Washingtoną 1942 metais gegužės 29 dieną, pasivadinęs Mr. Brown. Harry Hopkins, galingiausias žmogus po Roosevelt, sutvarkęs po dienos posėdžių nakvynę Molotovui, užrašė į savo dienoraštį:

"Aš pasakiau, kad Molotovas gal nori eiti poilsio. Litvinovs konferencijoj laikėsi įkyriai ir ciniškai. Jis dėjo visas pastangas, kad Molotovas nakvotų Blair rūmuose (svečių namai prie Baltųjų rūmų), o Molotovas aiškiai norėjo pasilikti Baltuosiuose rūmuose nors vieną naktį, ir taip jis užėmė kambarį kitą pusę koridoriaus" (priešais Hopkino butą).

"Aš užėjau valandėlei pakalbėti su juo po konferencijos, o jis paprašė, kad vienai iš merginų, kurias jis atsiževė kaip sekretores, leistų ateiti, ir tas buvo sutvarkyta".

Sopietai šokdino jankins

George Jordan, aviacijos ma-

dusi Lietuvių Studentų Santara.

Algimanto Mackaus "Neornamentuotos kalbos generacijos" poezijos knygą šiuo metu leidžia Lietuvių Studentų Santara. Norintieji į knygos leidimo darbą įsijungti kviečiami savo įnašus bei prenumeratas siūsti adresu: V. Vaitys, 926 Hinman Ave., Evanston, Ill.

Gaišių ir šviežių kultūrinių žodžių neperseniausiai prabilusio Margučio žurnalo sausio mėn. numeryje Julius Kaupas rašo apie "Paskutinę dieną su Antanu Skėma". Kęsas Reikalas spausdina "Subjektyvias pastabas apie 1961 metų grožinės literatūros derlių", yra pasikalbėjimas su Aleksandru Kučiūnu apie tautiškumą ope-roje, naujų Algimanto Mackaus eilių pluoštas, Stasio Dau-nio straipsnis apie Lietuvių Bendruomenę, išsami Albino Elksaus dailės kūrybos apžvalga ir kitų dalykų. Anksčiau tik daktarų laukiamuosiuose netyčia peržvelgtinas Margučio žurnalas yra padaręs nuostabią pažangą, išskėlusią jį į pirmaujančių mūsų leidinių eiles, ir liudijančią, ką iš eilinio leidinio gali sukurti kultūrinė jauno redaktoriaus vaizduotė.

Mirga Vičiulytė, prisidėjusi 10 dol. įnašą, tapo Metmenų žurnalo Garbės Prenumeratore.

Valdas Adamkavičius ir Algimantas Kėzelis įeina sąstatan Amerikos lietuvių delegacijos, kurią vasario 16 d., Lietuvos Nepriklausomybės dienos pro-na, priims JAV Prezidentas J. F. Kennedy audiencijoje Baltuosiuose Rūmuose.

Mirga Vičiulytė, prisidėjusi 10 dol. įnašą, tapo Metmenų žurnalo Garbės Prenumeratore.

Valdas Adamkavičius ir Algimantas Kėzelis įeina sąstatan Amerikos lietuvių delegacijos, kurią vasario 16 d., Lietuvos Nepriklausomybės dienos pro-na, priims JAV Prezidentas J. F. Kennedy audiencijoje Baltuosiuose Rūmuose.

jas, pračius karui ir amerikiečiams praregėjus, kokie iš tikrųjų buvo jų kovos draugai iš Rytų, suteikė kongreso komitetui daug faktų apie atominių paslapčių, žaliavų gabenimą į Rusiją, JAV vyriausybei tai slepiančią šiaip viršininkų, atsakingų už šalies saugumą.

Jis buvo 1942 m. gegužės mėnesį paskirtas Newarko aerodromo - bazės viršininko padėjėju. Nors Jungtinės Tautos buvo įsteigtos už 4 metų, bet jo bazė buvo pavadinta "United Nations Depot No. 8". Vieną dieną — rašo Jordan savo atsiminimuose — keli rusai suvirto į jo raštinę, išlūtę dėl sovietinės garbės įžeidimo. Amerikos keleivinis lėktuvas kiek nubrūžino karo lėktuvą, Douglas - Havoc siūčiamą Sovietų Sąjungai.

Lėktuvas buvo dovanotas pagal Amerikos Lend - Lease, karinės paramos planą, sumokėtas amerikiečių pinigais ir vis dar stovėjo Amerikos žemėj.

Majoras Jordan pasiteiravo per vertėją, kokiu įtūzimu priežastis. Kaip drįsta Amerikos privatinis lėktuvas sužaloti Sovietų karo lėktuvą! Sužalojimas buvo menkas. Amerikiečiai jį tuoj sutaisė, kad būtų išsiųstas nustatytu laiku. Rusų priešaky buvo pulkininkas Kotikov, garsus iš savo kelionės hidroplanu 1935 m. per Sibiro vandenį ir Seattle. Jo padėjėjai atskleidė žodyną ir įbedė pirštu į žodį "punish" — nubausti. Jie rėkė JAV majorui: "poonish peelot!"

Ką jie norį tuo pasakyti? Klausė majoras Jordan. Vienas iš jų pridėjo pirštą prie smilkinio, nuduodamas revolverį, o kitu pirštu sprigterėjo, kaip revolverio gaiduku.

"Jūs esate Amerikoj", ramino maj. Jordan sąjungininkus. "Pas mus taip nedaro. Lėktuvas bus sutaisytas ir išsiųstas nustatytu laiku".

Rusai pradėjo vėl sklaidyti žodyną ir įbedė pirštu į žodį "banish". Jordanui pasidarė aišku, kad draugai ne tik nori suaudyti Amerikos keleivinio lėktuvo pilotą, bet ir išvaryti iš aerodromo American Airlines, orinio susisiekimo kompaniją. Jis paprašė vertėją paaiškinti SSSR ginklų "užpirkimo" misijos karininkams, kad Amerikoj armija neturi teisės šeiminkauti komerciniuose aerodromuose. Pulkininkas Kotikov numojo ranka į tokius aiškėjimus. "Aš kreipsiuos į Mr. Hopkins", jis pasakė.

Majorui tai atrodė tuščias ir kvailas grasymas. Ką Harry Hopkins turi bendra su Newarko aerodromu? "Mr. Hopkins reikalą sutvarkys", užtikrino plk. Kotikov, ironiškai žiūrėdamas į majorą Jordan. "Mr. Brown" pasikalbės su Mr. Hopkins, manofe, kad ne?" pasakė

(Tęsinsy iš 8-to pusl.)

MENO ŽINIOS

Tvarko MIKAS ŠILEIKIS

ORIENTALINIO MENO PARODA

Chicago Meno institute vakar buvo atidaryta Kinijos nacionalistų valdžios siūčiama meno paroda. Parodoje yra labai seno kinų meno — net 3000 metų senumo, galima sakyti, pačios seniausios Rytų civilizacijos menas.

Reta proga pamatyti šiuos įdomius meno rinkinius — tapybą, skulptūrą, keramiką, kilimus ir įvairius smulkius Rytų civilizacijos atributus. Dauguma tų meno turtų priklausė Kinijos imperatoriams. Jie buvo sudėti Peipingo karališkuose rūmuose, dabar tuos meno turtais galima pamatyti ne tik kitur Amerikoje, bet Chicago Meno institute.

Parodą suruošė Kinijos nacionalistų vyriausybė. Pirmoji Amerikoje paroda buvo Art Gallery Washingtone, vėliau kilnojama į Metropolitan muziejų New Yorke, iš ten — Boston Museum of Fine Arts. Kai paroda Chicagoje pasibaigs, bus keliama į San Francisco, Calif. Iš ten bus grąžinta į Formozą.

Parodą sudaro virš 35,000 įvairiausių daiktų, kurie iš Peipingo buvo perkelti į Nankingą, o iš ten vėl nugabenti į Szechuan ir Kweichow sino-japonų karo metu. Chiang Kai-shek slaptai išsiuntė į Formozą, kai Kinija pradėjo su komunistais bičiuliuotis. Nuo 1949 m. meno turtai stovėjo Formozoje nuo bombų apsaugotame muziejuje.

Parodoje yra apstu senų Sungo dinastijos rankraščių (960—1260). Sung laikotarpis kinams yra lygus mūsų Renesansui, kai jų menas buvo pasiekęs aukščiausio laipsnio. Tungo dinastija, nors vadinama "auksiniu amžiumi", 618—906 m. neprašoka Sungo laikotarpio, nors toje eroje buvo padaryta daug kopijų, kurios savaine yra menas. Sung dinastijos peizažai pilni lyrikos, poetinio švelnumo ir didingumo. Kinai realizmą taip apibūdina, kaip laikų neribotą sąvoką: "šiandien, rytoj ir amžinai" — laikas amžinybė. Vis dėlto toji gamta nėra tokia kokia ji atrodo realiame gyvenime nuoga ir blanki, be minties, kai kūrinyje pilna

idealizmo, meilės ir ekspresijos. Stilizuota ir "sukultūrinta" kinams gamta suprantama, bet vakariečiui ji atrodo ki niška. Sung dinastijos dailė padarė didelės įtakos japonų dailėi tiek, kad japonų menas yra paraleliškas kinų menui.

Savo laiku šiame skyriuje buvo plačiau rašyta apie Kinijos ir Japonijos meną. Bendrai, Azijos tautų menas pasižymi turiniu ir kūrybine forma, susijęs su tautos tradicijomis bei tikyba.

— Dail. Br. Marino individuali tapybos ir akvarelės darbų paroda įvyks kovo mėn. 17 d. Ciurlionio Galerijoje Jaunimo Centre. Bus išstatyta per 50 kūrinių ir visi nauji, jų tarpe 25 aliejinės tapybos darbai. Platus žanras — naturmortai, kompozicijos, spalvingi gamtovaizdžiai ir portretai.

KUR GIRDEJAI . . .

(Atkelta iš 5-to pusl.)

bet jų pačių kalėjime zuvo. Iki šiol jo pavardė privengiamama suminėti, nors jis buvo raudonosios armijos komisaras 1919 m. Lietuvoj.

Tokių nesąmonių ir netikslumų yra ir daugiau R. Šarmaičio straipsnyje. Visų jų nesuminėsi, ir nėra reikalo. Kaip kas jų baltu taip į juoda įsiūta, jog neabejojame, kad pavergtos Lietuvos akylesni istorijos mokytojai tai pastebės.

Bet tas atsakingo komunisto, jaunimo auklėtojo R. Šarmaičio straipsnis parodo, kad pavergtose Lietuvoje ir komunistų tarpe yra tokių, kurie pritaria rusifikacijai, ir jų yra įsijungę ir jos naudai visai stengiasi nuvertinti Lietuvos žmonių kovingumą dėl savo šalies laisvės. Kartu jie imasi nedėkingo ir nieko bendro neturinčio su socialistiniu ar komunistiniu sąjūdžiu darbo, kaip įrodymas, jog rusų tauta visame kame yra pranašesnė už lietuvių ir kitas tautas.

Lietuvos gyventojams atgrįso panašios šnekos nacinės Vokietijos okupacijos metais Lietuvoje, kad vokiečių tauta yra pašaukta tvarkyti visų kitų tautų gyvenimą. O štai dabar,

Dail. K. ŠKLĖRIUS

Suomės portretas

šios bolševikinės okupacijos metais, ir vėl atsirado kiti pranašesni už Lietuvos žmones ir kitas tautas.

Tai sena kolonialistų giesmė — užkariautoje šalyje būtina pasiteisinimui įrodyti, kad jos gyventojai nepažangūs, kultūroje atsilikę ir bendrai ataušėliai tamsūnai.

Lietuvos mokytojai iš seno turi savo papročius. Jie visadaėjo su savo šalies gyventojais ir nebuvo okupantų palenkę jų naudai. Ir dabar, reikia manyti, jie sugebės atsipirti prieš rusifikaciją, kurią bandoma jiems ir visam kraštui primesti.

bar reikalai, kaip pranešama iš Londono, esą iš pagrindų panašesni už Lietuvos žmones ir kitas tautas.

Tai sena kolonialistų giesmė — užkariautoje šalyje būtina pasiteisinimui įrodyti, kad jos gyventojai nepažangūs, kultūroje atsilikę ir bendrai ataušėliai tamsūnai.

Berlyno rytinė siena esanti bevertė

Rytų Vokietijos karo ministro pavadojuotas generolas majoras Heinz Kessler viename politiniame susirinkime pareiškė, kad neseniai bolševikų pravesta Berlyno rytų sektorių mūrinė siena esanti karistiškai bevertė. Ji pastatyta tik psichologiniais sumetimais, norint "sudrausti" kai kuriuos provokatorius".

Margumynai

Mirštanti kalba

Lietuviai, ypač senesnieji, dar gerai žino Lietuvoje, Lenkijoje, Vokietijoje ir kitur gyvenančių žydų vartotą kalbą, vadinamą "Juedisch", savotišką vokiečių kalbos žargoną — kratinį. Dar iki II-jo Pasaulinio karo ja kalbėjo daugelis milijonų žydų, buvo leidžiama daug laikraščių ir knygų. Da-

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

R & R SINCLAIR

4200 W. 47th Street
Come In and Say Hello! to John and Richard, new owners

• LUBE JOB
• OIL CHANGE with
Top Grade Oil
• BRAKE ADJ.
• WASH JOB

\$6

WITH PURCHASE 8 GALS GAS

COSMOS TRAVEL BUREAU
PIONIERIUS KELIONIŲ SRITYJE • DAUGIAUSIAI PATYRĘS
RUŠIJANT IŠVYKAS I
USSR IR RYTŲ EUROPOS KRAŠTUS

Mes parūpiname visas į USSR asmenims, kurie į čia atvyko per ar po II Pasaulinio karo ir dabar yra JAV-bių piliečiai.

AR JOS NORITE ATSIKVIESTI SAVO GIMINES IŠ USSR? —
SUSIZINOKITE SU COSMOS

COSMOS TRAVEL BUREAU
45 WEST 45th ST., NEW YORK 36, N. Y. — Tel. CI 5-7711